

2010

GADSKĀRTA

**VALSTS MEŽA
DIENESTA
2009.GADA
PUBLISKAIS
PĀRSKATS**

SATURS

1.	PAMATINFORMĀCIJA	4
1.1.	2009.GADA GALVENĀS PRIORITĀTES UN INFORMĀCIJA PAR TO ĪSTENOŠANU.....	8
1.2.	MEŽA APSAIMNIEKOŠANAS UN IZMANTOŠANAS UZRAUDZĪBA	8
1.3.	MEŽA VESELĪBAS STĀVOKĻA UZRAUDZĪBA	18
1.4.	DABAS AIZSARDZĪBA	20
1.5.	MEŽA UGUNSAZSARDZĪBA	22
1.6.	MEŽA APSAIMNIEKOŠANU REGULĒJOŠO NORMATĪVO AKTU PĀRKĀPUMI	22
1.7.	MEDĪBU NORMATĪVO AKTU IEVĒROŠANA UN MEDĪBU RESURSU STĀVOKĻA KONTROLE.....	25
1.8.	ZINĀTNISKĀS IZPĒTES MEŽU APSAIMNIEKOŠANA.....	28
1.9.	ATBALSTS (KONSULTĀCIJAS UN PAKALPOJUMI) MEŽA ĪPAŠNIEKIEM.....	29
1.10.	KLIENTU APKALPOŠANA.....	30
1.11.	MEŽA VALSTS REĢISTRA INFORMĀCIJAS SISTĒMA	31
1.12.	KVALITĀTES VADĪBA, IEKŠĒJAIS AUDITS UN KONTROLE.....	32
2.	FINANŠU RESURSI UN DARBĪBAS REZULTĀTI.....	33
3.	PERSONĀLS	37
4.	KOMUNIKĀCIJA AR SABIEDRĪBU	39
5.	PLĀNI 2010. GADAM	40
5.1.	2010.GADA PRIORITĀTES UN PLĀNI.....	40
5.2.	STARPTAUTISKIE PROJEKTI UN EIROPAS SAVIENĪBAS ATBALSTS	42
	PIELIKUMS	43
	MEŽA RESURSU RAKSTUROJUMS	43

Iepriekšējais gads ir bijis sarežģīts un smagu lēmumu pilns, tāpēc gada darbības rezultātu apkopojuma ievadā nevaru nerunāt par to, kas tik būtiski ir ietekmējis mūsu darbu.

2009.gads bija visskumjākais atjaunotās Latvijas vēsturē, tādā ziņā, ka nevarējām lepoties ar nacionālā kopprodukta izaugsmi, bet fantastiskā ātrumā gāzāmies lejā krīzē un tas atstāja ietekmi arī uz Valsts meža dienestu.

2009.gadā tika plānots veikt mežniecību robežu harmonizāciju ar jaunizveidotajiem novadiem. Tas bija pēdējais gads, kad mežniecībās drīkstēja strādāt darbinieki bez augstākās izglītības, kā arī tika uzsākti darbi, lai gatavotos pārejai uz centralizēto grāmatvedību un personāla vadības sistēmu. Šos plānus ievērojami koriģēja budžeta bezizmēra apgriešana, kas šos mūsu miermīlīgos pasākumus pārvērta par gana agresīvu darbinieku skaita samazināšanu. Valsts meža dienesta finansējums tika samazināts gandrīz trīs reizes. Šis skaitlis nevarēja neievieš korekcijas Dienesta darbībā. Tāpēc optimizācija bija skarba un ir palikušas 77 mežniecības un 405 mežsargu amata vietas, tas ir mazāk kā vajadzētu būt. Tāpat skaudru samazinājumu piedzīvoja virsmežniecību administrācijas.

Un arī šodien nevar pateikt, ka viss ir beidzies un iestājies miers.

Savas funkcijas, neskatoties uz sarežģīto situāciju, esam veikuši un darījuši to tik labi, cik tas ir iespējams. Laika apstākļi palīdzēja ar slapju vasaru un pēc daudzajiem meža ugunsgrēkiem pavasarī, vasara bija salīdzinoši mierīga, pavisam tika nodzēsti 823 meža ugunsgrēki. Meža atjaunošana veikta gandrīz tādos pašos apjomos kā iepriekšējos gados. Ir izdevies saglabāt līdzsvaru starp meža ciršanu un atjaunošanu – cik liela platība tiek nocirsta, apmēram tikpat liela tiek atjaunota. Meža īpašniekos nostiprinās izpratne, par to, ka mežam ir arī jādod atpakaļ, ne tikai jāņem.

Šis laiks nepavisam nav viegls un Valsts meža dienesta darbiniekiem ir jāapzinās, ka viņi ir vienīgie oficiālie valsts pārstāvji, kuri ir mežā, kuri redz un saprot, kas tur notiek un tiek darīts. Savukārt sabiedrībai vajadzētu saprast, ka Dienesta darbinieki ir tie valsts institūcijas darbinieki, kuri faktiski pārstāv sabiedrības kopējās intereses mežā un rūpējas, lai tiktu ievērotas normatīvajos aktos noteiktās prasības.

Valsts meža dienesta 2009.gadā paveiktais skaitļu un faktu valodā ir apkopots Publiskajā pārskatā 2009, kas arī šogad ir apvienots ar ikgadējo informatīvo izdevumu *Gadskārta*.

Interesenti Publiskā pārskata sadaļās var atrast skaitļus un faktus, kas raksturo, kāda ir izveidojusies situācija ar meža resursiem. Vienkopus ir informācija par to, kas visos mežos gada laikā ir izdarīts meža atjaunošanā, meža ieaudzēšanā, meža kopšanā, kāda ir situācija ar plānotajiem un faktiski izcirstajiem koksnes apjomiem, kāds ir meža veselības stāvoklis un kā veicas ar vispārējās dabas aizsardzības prasību ievērošanu mežos un ko parāda meža monitoringa rezultāti, tāpat ir atrodamā informācija par meža ugunsapsardzību un par medību resursiem.

Jānis Kinna

Valsts meža dienesta ģenerāldirektors

1. PAMATINFORMĀCIJA

Valsts meža dienests

Valsts meža dienests (turpmāk tekstā - Dienests) ir zemkopības ministra padotībā esoša valsts pārvaldes iestāde, kas atbild par meža politikas realizāciju visā Latvijas teritorijā, uzrauga normatīvo aktu ievērošanu, realizē atbalsta programmas ilgtspējīgas mežsaimniecības nodrošināšanai.

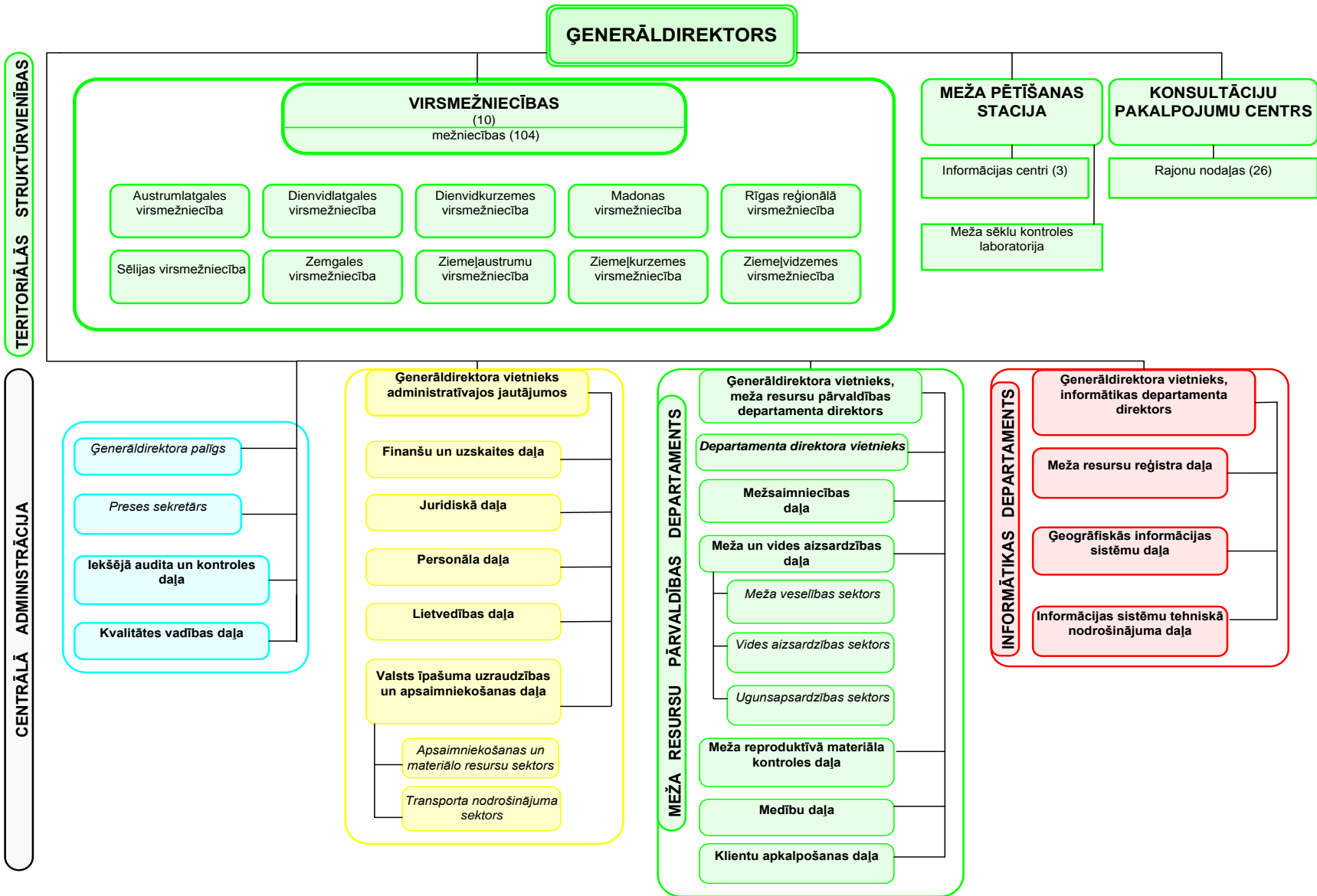
Dienesta galvenās funkcijas:

- ✓ uzraudzīt meža apsaimniekošanu, izmantošanu un medības reglamentējošo normatīvo aktu ievērošanu;
- ✓ pārtraukt un novērst meža apsaimniekošanu un izmantošanu reglamentējošo normatīvo aktu pārkāpumus;
- ✓ nodrošināt uguns apsardzību, atklājot, ierobežojot un likvidējot meža ugunsgrēkus visos mežos;
- ✓ piedalīties valsts meža politikas izstrādē un ieviešanā; piedalīties Eiropas Savienības Lauksaimniecības garantiju un virzības fonda lauku attīstības atbalsta pasākumu izstrādē un ieviešanā.

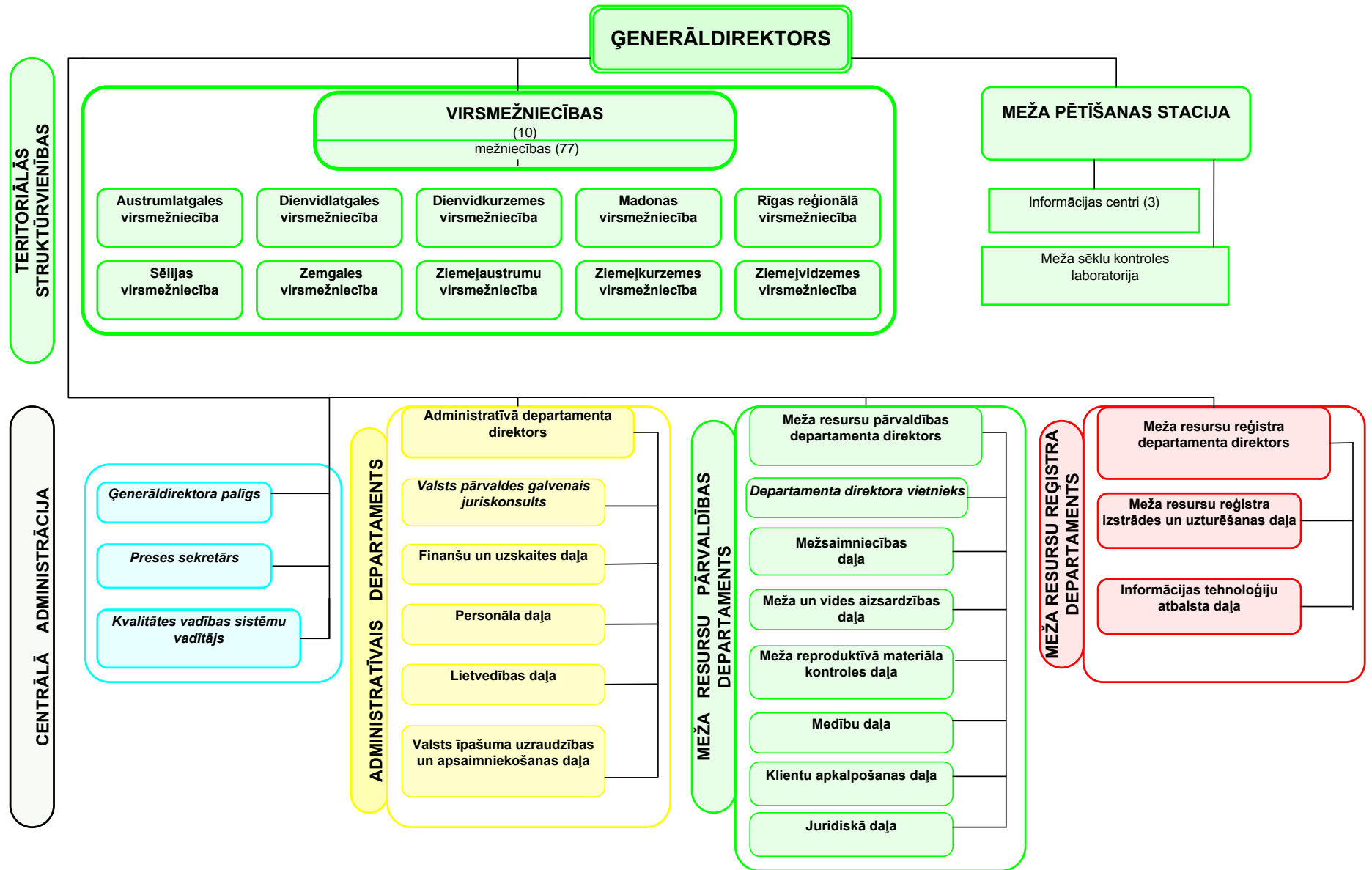
Dienests savas kompetences ietvaros visā Latvijas teritorijā uzrauga to normatīvo aktu ievērošanu, kuri regulē meža apsaimniekošanu un izmantošanu, novērtē normatīvo aktu darbību attiecībā uz meža apsaimniekošanu un izmantošanu, iesniedz priekšlikumus Zemkopības ministrijai normatīvo aktu darbības efektivitātes palielināšanai, piedalās meža apsaimniekošanu un izmantošanu regulējošo normatīvo aktu projektu izstrādāšanā, izsniedz normatīvajos aktos noteiktās atļaujas, apliecības, licences, apliecinājumus un citus dokumentus, atestē meža reproduktīvā materiāla ieguves avotus un sertificē meža reproduktīvo materiālu, veic meža monitoringu un meža patoloģiskā stāvokļa uzraudzību, pārbauda meža inventarizācijas datu kvalitāti, kārto Meža valsts reģistru, eksaminē medniekus un izsniedz mednieka apliecības, veic meža ugunsdrošības uzraudzību, atklājot, ierobežojot un likvidējot meža ugunsgrēkus, iesaistot arī meža īpašniekus (valdītājus) ugunsgrēka vietas uzraudzībā; administrē valsts un starptautiski finansēto atbalsta programmu realizāciju mežsaimniecībā, informē sabiedrību par meža un medību resursu stāvokli un to izmantošanu, pārvalda zinātniskās izpētes mežus ilglaicīgo zinātnisko pētījumu veikšanai mežsaimniecībā; informē, konsultē un apmāca meža īpašniekus par mežsaimniecības jautājumiem un attiecīgo normatīvo aktu prasībām. Dienesta darbinieki rūpējas, lai meža apsaimniekotāji zinātu, izprastu un ievērotu meža apsaimniekošanu regulējošo normatīvo dokumentu prasības un labas mežsaimniecības principus.

Dienesta funkciju izpildi un pakalpojumus meža īpašniekiem un tiesiskajiem valdītājiem nodrošina centrālā administrācija, virsmežniecības, mežniecības, Meža pētīšanas stacija un Konsultāciju pakalpojumu centrs¹.

¹ Pamatojoties uz Zemkopības ministrijas 2009.gada 16.novembra vadības apspriedē nolemtu, Konsultāciju pakalpojumu centa funkcijas no 2010.gada 1.martu nodotas SIA „Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs”.

1.attēls. Valsts meža dienesta struktūra 01.04.2009.

2.attēls. Valsts meža dienesta struktūra 01.03.2010.

Dienesta stratēģijas pamatelementi

Vīzija	Nākotnes sabiedrības intereses formulēt spējīgs mežsaimniecības viedokļa līderis un valsts pārvaldes iestāde, kas nodrošina vienotu sabiedrības sociālo, ekonomisko un ekoloģisko prasību ievērošanu visos Latvijas Republikas mežos, ar augsti kvalificētu, kompetentu un ar jaunākajām tehnoloģijām nodrošinātu personālu
Misija	Sabiedrības interesēs nodrošināt meža kā dabas resursa esamību, ilgtspējību, attīstību un līdzsvarotu izmantošanu
Vērtības	Profesionāls un kompetents personāls Atbildība un godprātība Pieejamība un sadarbība ar sabiedrību Attīstība un inovācija – orientācija uz attīstību un radoša domāšana, modernāko tehnoloģiju pielietošana Komandas darbs un sadarbība Pārliecība un lojalitāte Labās prakses un tradīciju pārmantojamība
Stratēģiskās atšķirības (unikalitāte)	Mežsaimniecības informācijas pilnīgums, pārvaldība, precizitāte un tās apmaiņas ātrums, kā arī risku analīze ilgtermiņā Ģeogrāfiskais un institucionālais tīklojums / pārklājums Neatkarīga mežsaimniecības eksperta tēls, starptautiska pieredze un zināšanas Politiskais respekts, sabiedrības uzticība un efektīvi uzraudzības instrumenti Iekšējo procesu efektivitāte un elastīgums Dažādu sabiedrības grupu pretējas intereses

1.1. 2009.GADA GALVENĀS PRIORITĀTES UN INFORMĀCIJA PAR TO ĪSTENOŠANU

Pamatojoties uz Valsts pārvaldes iekārtas likumā noteiktajiem principiem, kā arī, lai maksimāli izmantotu virsmežniecības darbinieku darba laiku un izlīdzinātu noslogojumu, efektīvi izmantotu speciālistu potenciālu, kas ir būtiski valsts piešķirtā finansējuma samērīga izlietojuma nodrošināšanai, 2009.gadā tika turpināta 2006.gadā uzsāktā struktūrvienību reorganizācija un ar 2009.gada 1.janvāri tika apvienota Limbažu virsmežniecība ar Rīgas – Ogres virsmežniecību, izveidojot Rīgas reģionālo virsmežniecību. Pārskata gadā atsevišķās virsmežniecībās veiktas mežniecību teritoriju un mežsargu apgaitu pārdales, lai tās iespēju robežās harmonizētu ar administratīvi teritoriālās reformas laikā izveidotajām novadu teritorijām.

Pēc reorganizācijām Dienesta funkciju izpildi un pakalpojumus meža īpašniekiem un tiesiskajiem valdītājiem pārskata periodā nodrošina centrālā administrācija, teritoriālās struktūrvienības - 10 virsmežniecības un 104 mežniecības, kā arī Meža pētīšanas stacija un Konsultāciju pakalpojumu centrs.

2009.gadā tika uzsākta Dienesta administratīvo un atbalsta funkciju centralizācija. 2009.gada 1.novembrī tika izveidots Administratīvais departaments, kura uzdevums bija izstrādāt administratīvo un atbalsta funkciju centralizācijas modeli, paredzot finanšu plānošanas, grāmatvedības, personāla vadības un publisko iepirkumu centralizāciju. Iekšējā audita funkcija ar 2009.gada 30.septembri nodota Zemkopības ministrijai.

Pārskata periodā turpinājās Meža pētīšanas stacijas mācību centra „Šķēde” rekonstrukcija. Mācību centrs „Šķēde” tiks izmantots kā mācību un prakses vieta Latvijas Lauksaimniecības Universitātes un Latvijas Universitātes studentiem, skolēniem, meža nozares pārstāvjiem un citiem interesentiem dažādu projektu ietvaros.

1.2. MEŽA APSAIMNIEKOŠANAS UN IZMANTOŠANAS UZRAUDZĪBA

Meža atjaunošanas, ieaudzēšanas un jaunaudžu kopšanas uzraudzība

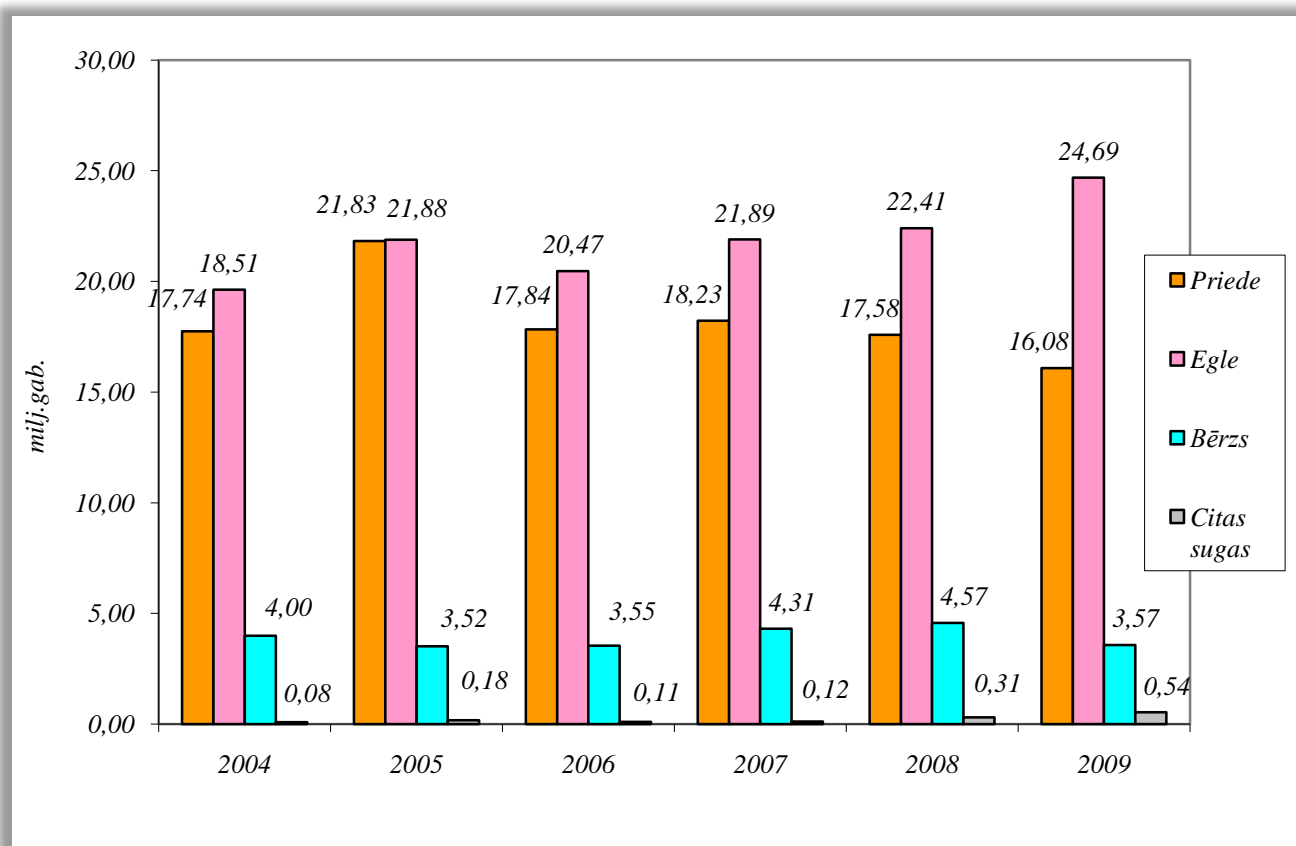
Meža atjaunošanas, ieaudzēšanas un jaunaudžu kopšanas mērķis ir izaudzēt augstražīgas un bioloģiski noturīgas mežaudzes, lai nodrošinātu tautsaimniecību ar nepieciešamajiem koksnes resursiem, vienlaikus saglabājot vides ekoloģisko līdzsvaru un veicot meža rekreācijas un estētisko īpašību paaugstināšanu. Dienests veic minēto mežsaimniecisko pasākumu apjoma konstatēšanu, kvalitātes pārbaudes un statistikas datu apkopošanu.

Meža reprodutīvā materiāla ieguve un sertificēšana

Meža reprodutīvā materiāla ieguves un sertificēšanas mērķis ir saglabāt Latvijas meža koku sugu ģenētisko daudzveidību un uzlabot atjaunoto un ieaudzēto mežaudžu produktivitāti, vitalitāti un atjaunošanās spēju.

Atbilstoši normatīvo aktu prasībām Dienests veic meža reprodutīvā materiāla ražošanas, izmantošanas un tirdzniecības kontroli. 2009.gadā ir izsniegti 153 apliecinājumi meža reprodutīvā materiāla ieguvei – meža koku sēkļu ražošanai ievākti 842 hl čiekuri un meža atjaunošanai vai ieaudzēšanai ievākti 273 tūkst. meženi.

2009.gadā izaudzēti, sertificēti un pielietoti meža atjaunošanai un ieaudzēšanai 44,88 milj. meža koku sējeņi un stādi, no kuriem 5,25 milj. pārvietoti uz citām Eiropas Savienības dalībvalstīm, bet papildus no citām Eiropas Savienības dalībvalstīm ievesti 20 tūkst. stādu.

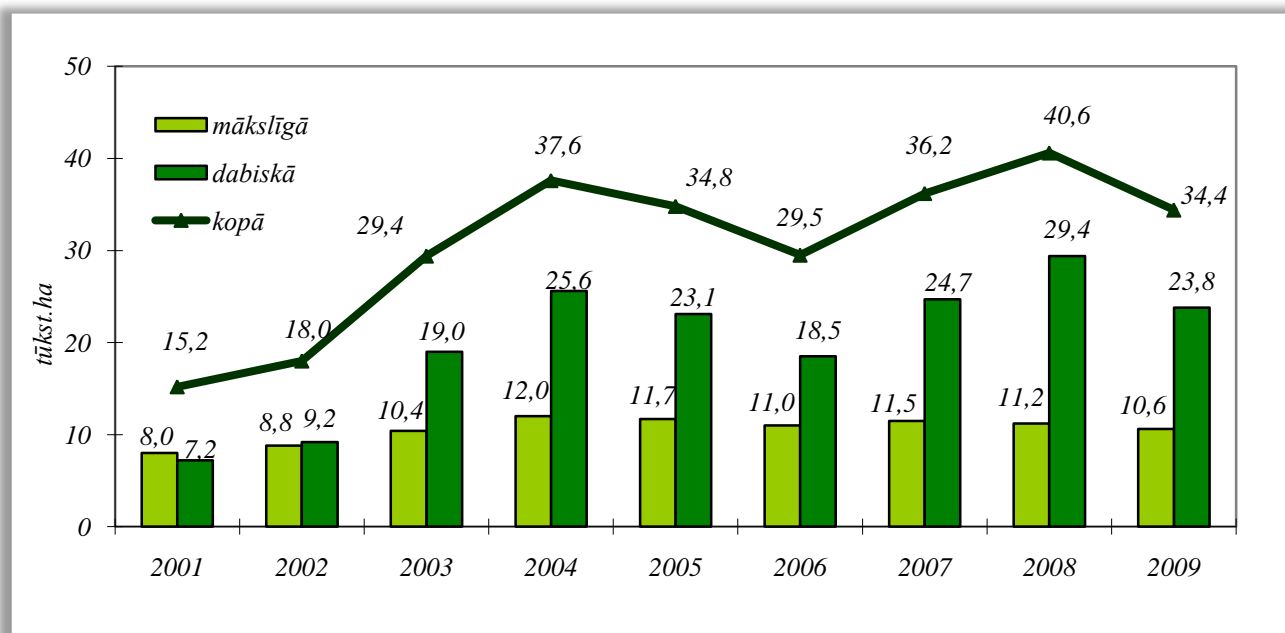

3.attēls. Izaudzētais un meža atjaunošanai un ieaudzēšanai pielietotais stādāmais materiāls 2004.-2009.g., milj. gab.

Meža atjaunošana

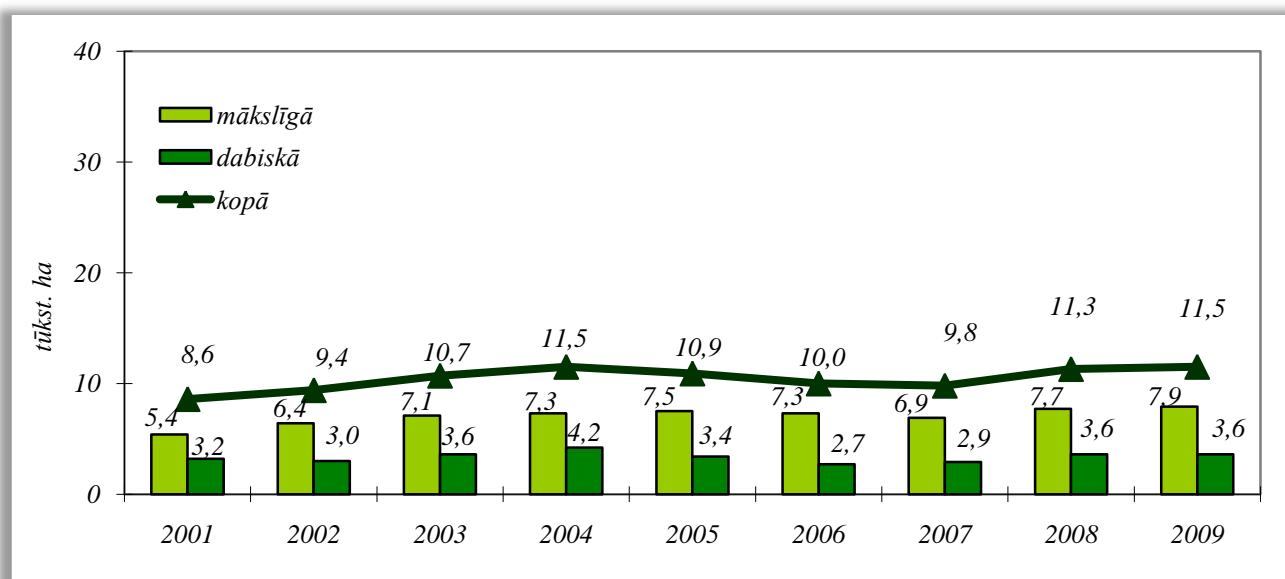
Meža atjaunošana ir meža sēšana vai stādīšana, kā arī dabiskā atjaunošanās izcirtumos vai citās platībās, kuru izmantošanas mērķis ir mežsaimniecība. Svarīga ir izcirsto platību savlaicīga atjaunošana un vērtīgu mežaudžu veidošana, lai neciestu meža produktivitāte, kvalitāte un noturība pret nelabvēlīgiem vides apstākļiem. Mežs dabiski var atjaunoties vairākos veidos – no platībā augošu koku celmu vai sakņu atvasēm, no blakus audžu koku sēklām, kas iesējas izcirtumos, no izcirtumos atstāto sēklas koku sēklām, kā arī no paaugas kociņiem, kas bija zem vecās audzes pirms tās nociršanas. Meža mākslīgā atjaunošanā – stādot vai sējot, kā arī dabiskā atjaunošanā, pielietojot dažādus paņēmienus tās veicināšanai, lietderīgi ir sagatavot augsni. Augsnes sagatavošanu ieteicams veikt iepriekšējā gadā, laika posmā no jūlija līdz novembrim, pirms stādīšanas plānošanas, jo ziemā augsne nosēžas un sablīvējas. Pareizas augsnes sagatavošanas rezultātā samazinās zālaugu konkurence, aizkavējas atvašu veidošanās nevēlamām koku sugām, uzlabojas augsnes mitrums un barības vielu izmantošanas režīms, uzlabojas sējeņu un stādu ieaugšanās u.c. faktori.

2009.gadā Latvijā kopā atjaunoti 34,4 tūkst. ha meža, tai skaitā valsts meži – 11,5 tūkst. ha (33 % no atjaunotās meža kopplatības), pārējo īpašnieku meži – 22,9 tūkst. ha (67 % no atjaunotās meža kopplatības). Salīdzinot ar 2008.gadu, 2009.gadā atjaunotā meža kopplatība valstī samazinājusies par 6,2 tūkst. ha.

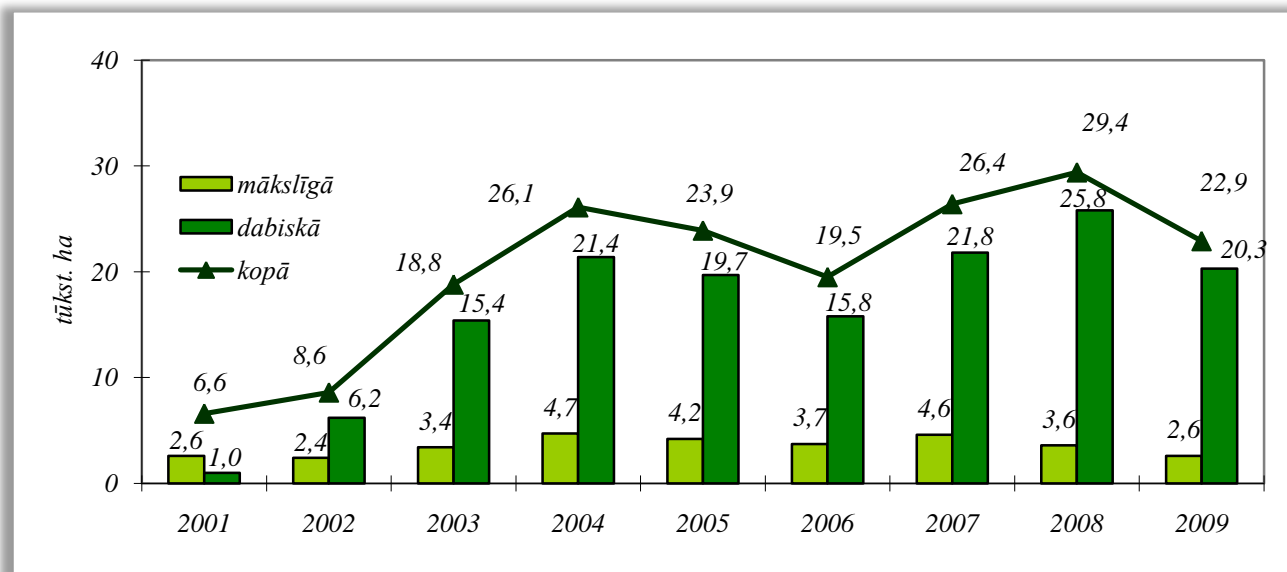
4.attēls. Meža atjaunošana 2001.-2009.g., tūkst. ha

Valsts mežos kopējais atjaunošanas apjoms ir stabils. Salīdzinājumā ar 2008.gadu atjaunots par 0,2 tūkst. ha vairāk.

5.attēls. Meža atjaunošana valsts mežos 2001.-2009.g., tūkst. ha

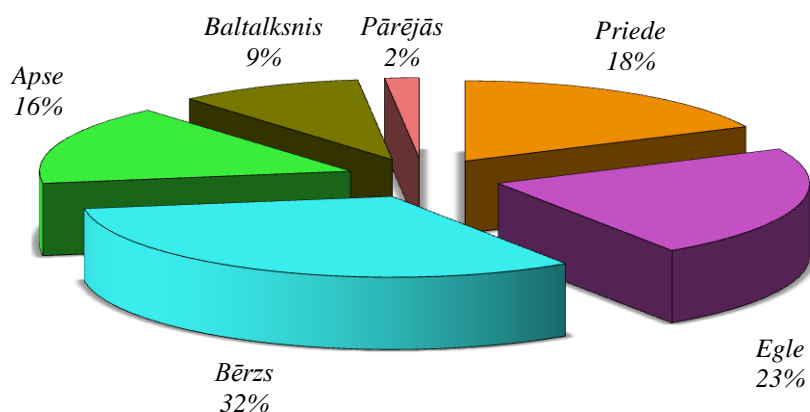
Pārējo īpašnieku mežos, salīdzinājumā ar 2008.gadu atjaunošanas apjomi samazinājušies par 6,5 tūkst. ha.

6.attēls. Meža atjaunošana pārējo īpašnieku mežos 2001.-2009.g., tūkst. ha

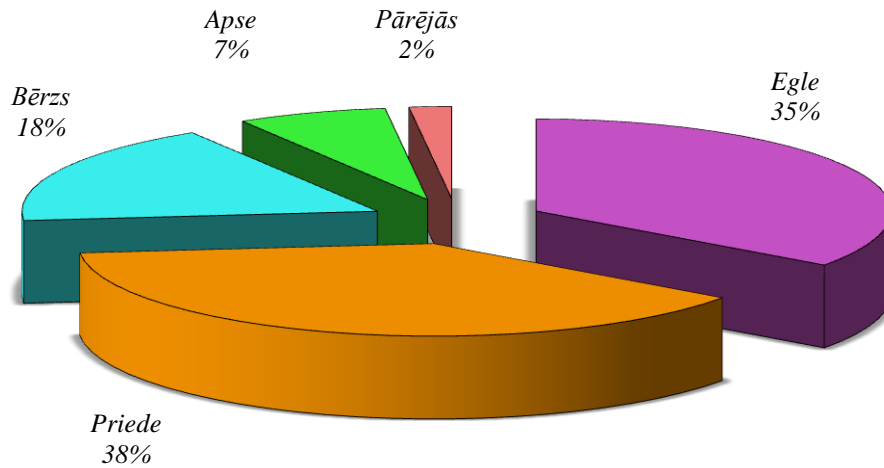
2009.gadā valstī mežs mākslīgi atjaunots 10,6 tūkst. ha platībā, kas sastāda 31 % no atjaunotās meža kopplatības. Valsts mežos mākslīgi atjaunoti 7,9 tūkst. ha, kas sastāda 69 % no kopējā atjaunotā apjoma valsts mežos, savukārt pārējo īpašnieku mežos mākslīgi atjaunoti ir 2,6 tūkst. ha, kas ir 11 % no kopējās 2009. gadā atjaunotās meža platības pārējo īpašnieku mežos.

Meža atjaunošanas noteikumu prasības un meža īpašnieku vai tiesisko valdītāju pieņemtie lēmumi atjaunojamās koku sugas izvēlē nodrošina meža atjaunošanu ar četrām galvenajām, saimnieciski izmantojamām koku sugām – bērzu, egli, apsi un priedi. 2009.gadā Latvijā ar skuju kokiem atjaunoti 14,0 tūkst. ha jeb 41 % no atjaunotās kopplatības (egle – 23 %, priede – 18 %), bet ar lapu kokiem 22,4 tūkst. ha jeb 59% no atjaunotās kopplatības. Galvenās lapu koku sugas ir bērzs – 11,0 tūkst. ha (32 %), apse – 5,5 tūkst. ha (16 %).

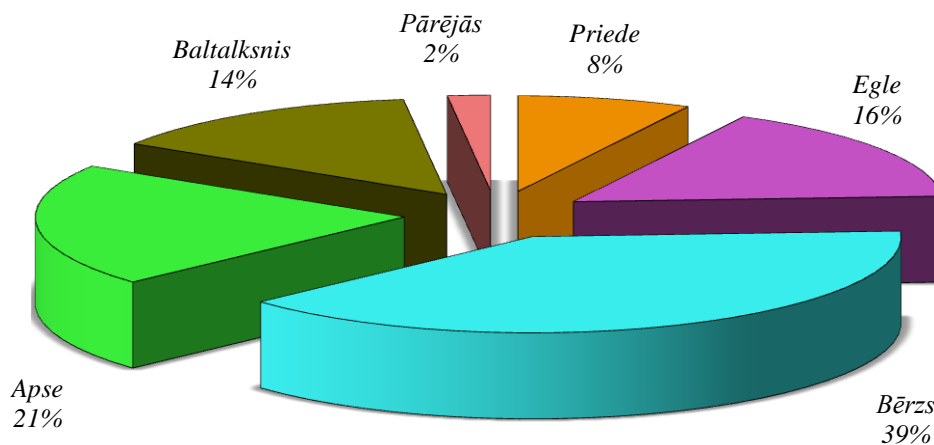

7.attēls. Koku sugu īpatsvars meža atjaunošanā 2009.g. Latvijā, %

Galvenās koku sugas meža atjaunošanā valsts mežos un pārējo īpašnieku mežos ir atšķirīgas: valsts mežos 73 % platību ir atjaunotas ar skuju kokiem (t.sk. egle 35 %, priede 38 %), bet pārējo īpašnieku mežos ar skuju kokiem atjaunotas 24 % platības (t.sk. egle – 16 % un priede – 8 %). Pārējās platībās dominē ar bērzu atjaunotās audzes (39 %), kā arī ievērojamu īpatsvaru sastāda apse (21 %) un baltalksnis (14 %).

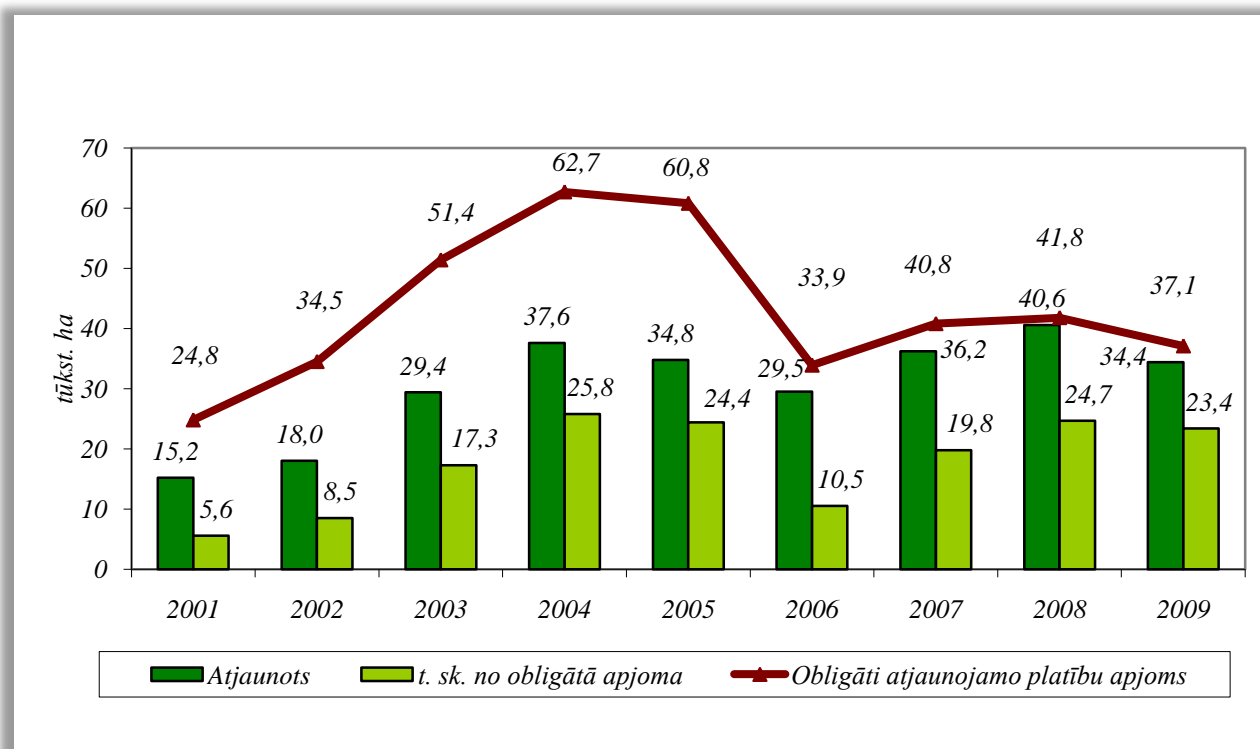

8.attēls. Koku sugu īpatsvars meža atjaunošanā 2009.g. valsts mežos, %

9.attēls. Koku sugu īpatsvars meža atjaunošanā 2009.g. pārējo īpašnieku mežos, %

Terminā neatjaunoto platību kopējais apjoms valstī 2009.gada beigās bija 13,7 tūkst. ha, ko galvenokārt, veido pārejo īpašnieku mežos neatjaunotās platības.

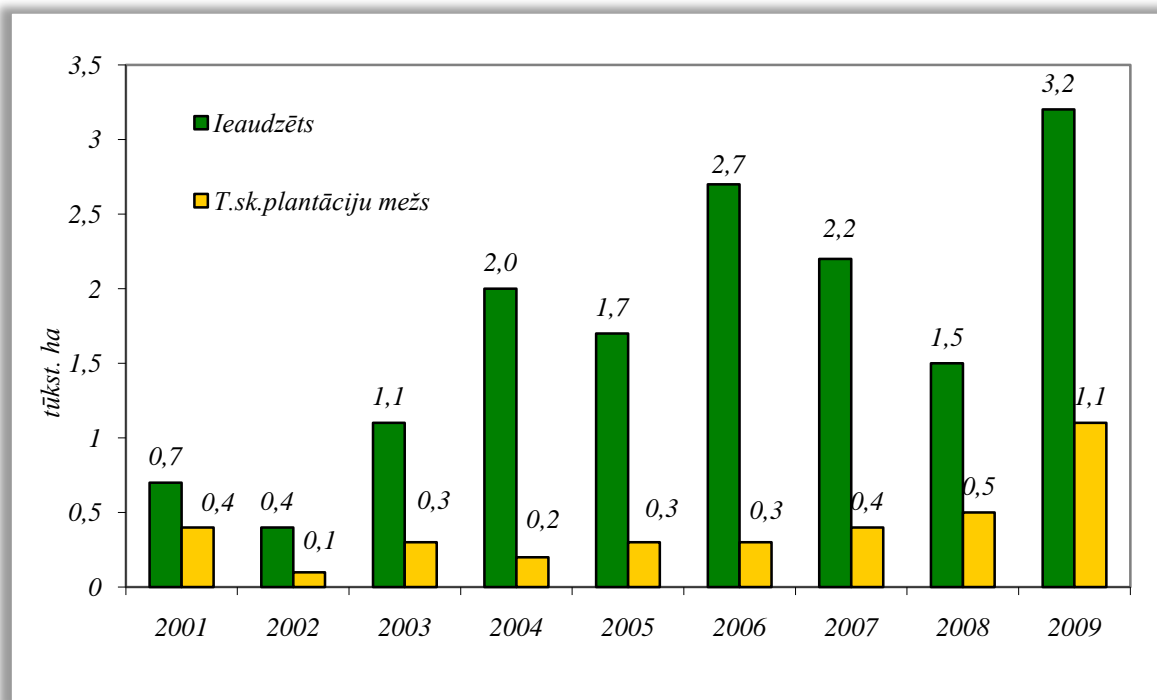

10.attēls. Obligāti atjaunojamo un atjaunoto platību salīdzinājums 2001.-2009.g., tūkst. ha

Lai uzlabotu situāciju, Dienests iesaka privāto mežu īpašniekiem savlaicīgi – vienlaikus ar mežizstrādes darbu plānošanu – plānot arī meža atjaunošanas darbus, izvērtējot augsnes sagatavošanas nepieciešamību un izvēloties meža atjaunošanas paņēmieni. Plānojot mežu atjaunot mākslīgi, savlaicīgi pasūtīt meža stādāmo materiālu kokaudzētavās.

Meža ieaudzēšana

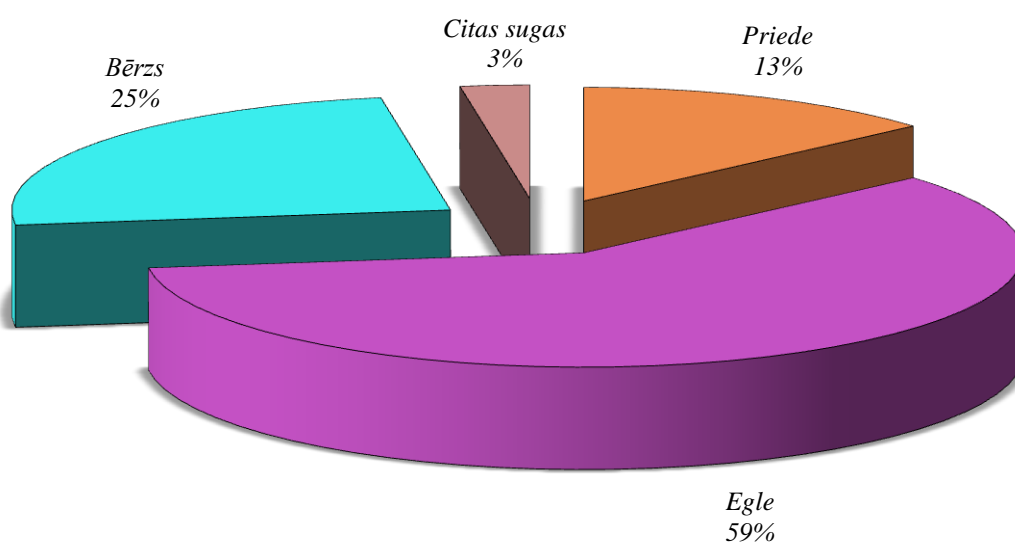
Meža ieaudzēšana ir jauna meža sēšana un stādīšana ar mežu neapklātās zemēs. Meža ieaudzēšanai lauksaimniecībā neizmantotās zemēs ir vairāki mērķi. Kā galvenie minami: racionāla zemes izmantošana, vides piesārņojuma samazināšana, lauku ainavu dažādošana, rekreācijas iespēju paplašināšana u.c. Meža ieaudzēšanai ieteicams izmantot lauksaimniecības zemes, kuru kadastrālais novērtējums ir zem 30 ballēm, akmeņainas, paugurainas, pārmitras u.c. veida zemes. Ieaudzētās meža platības var ierīkot arī kā plantācijas - īpašiem mērķiem ieaudzētas mežaudzes. Ieaudzējot plantāciju mežu, lietderīgi būtu izmantot selekcionētu stādāmo materiālu, jo šāda stādāmā materiāla augšanas temps un kociņu kvalitāte ir labāka nekā stādot mežņus. Sākot ar 2004.gadu meža ieaudzēšanai lauksaimniecībā neizmantotās platībās ir pieejams Eiropas Savienības finansējums. 2009.gadā Dienestā ir iesniegti un izvērtēti Meža apsaimniekošanas plāni, kuros plānots saņemt ES atbalstu 8719 ha lauksaimniecībā neizmantoto zemju apmežošanai.

11.attēls. Meža ieaudzēšana Latvijā 2001.-2009.g., tūkst. ha

2009.gadā valstī lauksaimniecībā neizmantotās zemēs ieaudzētas 3,2 tūkst. ha mežaudzes, no kurām 1,1 tūkst. ha reģistrētas kā plantāciju meži.

Galvenās ieaudzētās koku sugas ir egle (58%), bērzs (25%) un priede (14%), pārējās koku sugas – baltalksnis, apse, melnalksnis, lapegle, osis, ozols, blīgzna – sastāda 3% no ieaudzētajām platībām.

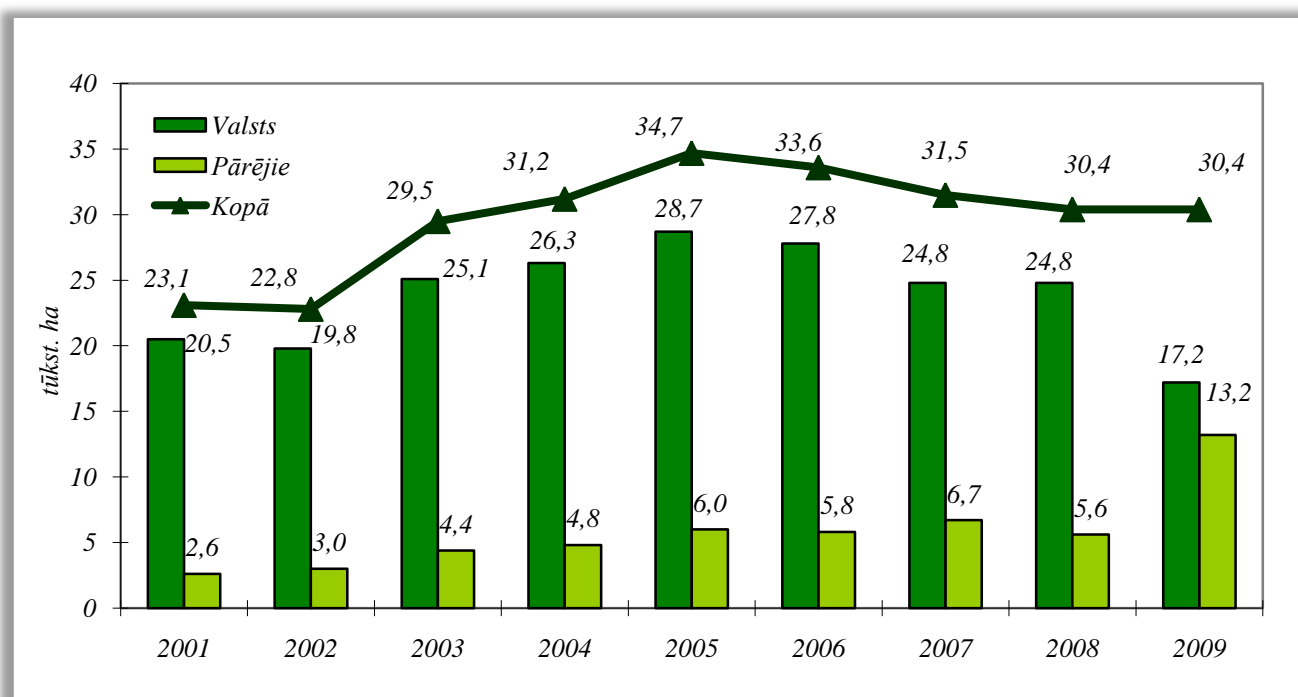
12.attēls. Koku sugu īpatsvars 2009.g. ieaudzētajās platībās Latvijā, %

Jaunaudžu kopšana

Jaunaudžu kopšanu veic ar mērķi, veicināt konkrētiem meža augšanas apstākļiem vislabāk piemērotu koku sugu attīstību. Jāpiemin arī tas, ka kopšana palielina nākotnes meža ražību un atstājamo koku vērtību, kas ir atkarīga no stādu vai sēklu ģenētiskajām īpašībām. Pareiza stādu izvēle ievērojami ietekmē krājas pieaugumu, kā arī stumbru kvalitāti. Pareizi izkopjot jaunaudzes atstājamiem kokiem ievērojami palielinās augšanas telpa un samazinās meža audzēšanas cikla ilgums, respektīvi, vēlamo rezultātu iegūst vidēji par 10-20 gadiem ātrāk (ja audzi plānots nocirst pēc caurmēra, tas ir, kad valdošā koku suga sasniegusi galvenās cirtes diametru), un koki ir ar taisniem un resniem stumbriem.

Kopš 2008.gada meža īpašnieki var pieteikties uz Valsts un Eiropas Savienības finansējumu jaunaudžu kopšanā atbalsta pasākumā „Meža ekonomiskās vērtības uzlabošana”. 2009.gadā VMD ir iesniegti un izvērtēti Meža apsaimniekošanas plāni, kuros plānots saņemt ES atbalstu 8 981 ha jaunaudžu kopšanai.

2009.gadā jaunaudžu kopšana valstī kopā veikta 30,4 tūkst. ha apjomā, t. sk. valsts mežos – 17,2 tūkst. ha, pārējo īpašnieku mežos – 13,2 tūkst. ha.

13.attēls. Jaunaudžu kopšana 2001.-2009.g., tūkst. ha

Meža inventarizācija

Meža inventarizācijas dati ir pamatdokuments, kas satur informāciju par meža zemi un ir nepieciešams, lai mežā veiktu virkni saimniecisko darbību, piemēram, koku ciršanu.

Meža inventarizācijas kārtību un kvalifikācijas prasības meža inventarizācijas veicējiem nosaka Ministru kabineta 2007.gada 28.augusta noteikumi Nr.590 “Meža inventarizācijas un Meža valsts reģistra informācijas aprites noteikumi”. Saskaņā ar šo noteikumu prasībām meža inventarizācijas datus drīkst sagatavot tikai Dienestā reģistrēti meža inventarizācijas veicēji. Pavisam Dienestā reģistrēti 326 inventarizācijas veicēji, 2009.gadā reģistrēti 39. Pamatojoties uz iepriekš minētajiem

noteikumiem, Dienests katru gadu izvērtē meža inventarizācijas veicēju profesionālo kvalifikāciju, t.i., vai inventarizācijas veicējs kalendārā gada laikā nav saņēmis atteikumu inventarizācijas datu reģistrācijai. Meža valsts reģistrā vairāk kā par 10% inventarizēto zemes vienību. 2009.gadā 13 inventarizācijas veicējiem par darbību 2008.gadā tika paziņots lēmums par inventarizācijas veicēja reģistrācijas anulēšanu.

Dienesta mežniecības pieņem meža inventarizācijas datus par savā pārraudzībā esošo teritoriju, izvērtē tajos sniegtās informācijas atbilstību izvirzītajām kvalitātes prasībām un pieņem lēmumus par meža inventarizācijas datu pievienošanu Meža valsts reģistram. 2009.gadā Dienests izvērtēšanai un pievienošanai Meža valsts reģistram ir saņēmis 7 379 meža inventarizācijas lietas. Meža valsts reģistram tika pievienoti 7 160 lietu dati, 219 gadījumos informācijas neatbilstības dēļ meža īpašnieks un inventarizācijas veicējs ir saņēmis atteikumu datu pievienošanai Meža valsts reģistram.

Iesniegumu pārbaudes un apliecinājumu izsniegšana

Meža īpašniekam vai tiesiskajam valdītājam no Dienesta ir jāsaņem atļauja (apliecinājums) šādām darbībām: koku ciršanai; meliorācijas sistēmu vai citu būvju celšanai vai rekonstrukcijai, ja tās var ietekmēt mežu; uzņēmumu ceļu būvei; meža reproduktīvā materiāla iegūšanai; minerālmēslu un pesticīdu lietošanai meža zemē. Lai varētu saņemt darbības atļauju, meža īpašnieks vai tiesiskais valdītājs vēršas ar rakstisku iesniegumu mežniecībā.

Pamatojoties uz Meža likumu, un, lai nodrošinātu nepārtrauktu darbību mežā gadījumos, kad nepieciešams apliecinājums, 2009.gadā tika nodrošināta iesniegumu par koku ciršanu 2010.gadam pieņemšana un reģistrēšana, kā arī veikta apliecinājumu izsniegšana koku ciršanai 2010.gadam sākot ar 2009.gada 1.septembri, norādot uz apliecinājuma, ka tas stājas spēkā ar 2010.gada 1.janvāri.

Pirms apliecinājumu izsniegšanas Dienesta darbiniekiem ir jāpārbauda, vai iesniegumā minētā darbība atbilst normatīvajiem aktiem un stāvoklim dabā. Lielāko saimnieciskās darbības apjomu sastāda koku ciršana. 2009.gadā Dienests ir izsniedzis 56 339 ciršanas apliecinājumus, no tiem 23 946 – valsts mežos un 32 393 – pārējos mežos. 2009.gadā koku ciršana bija paredzēta 111,0 tūkst. ha platībā.

Izsniedzot ciršanas apliecinājumus un fiksējot plānoto un reāli izcirsto koksnes apjomu, tiek veikta maksimāli pieļaujamo ciršanas apjomu administrēšana valsts mežos.

Maksimāli pieļaujамais ciršanas apjoms (tāme) galvenajā cirtē valsts mežos tiek noteikts sadalījumā pa koku sugām, platībām (ha) un apjomiem (m³).

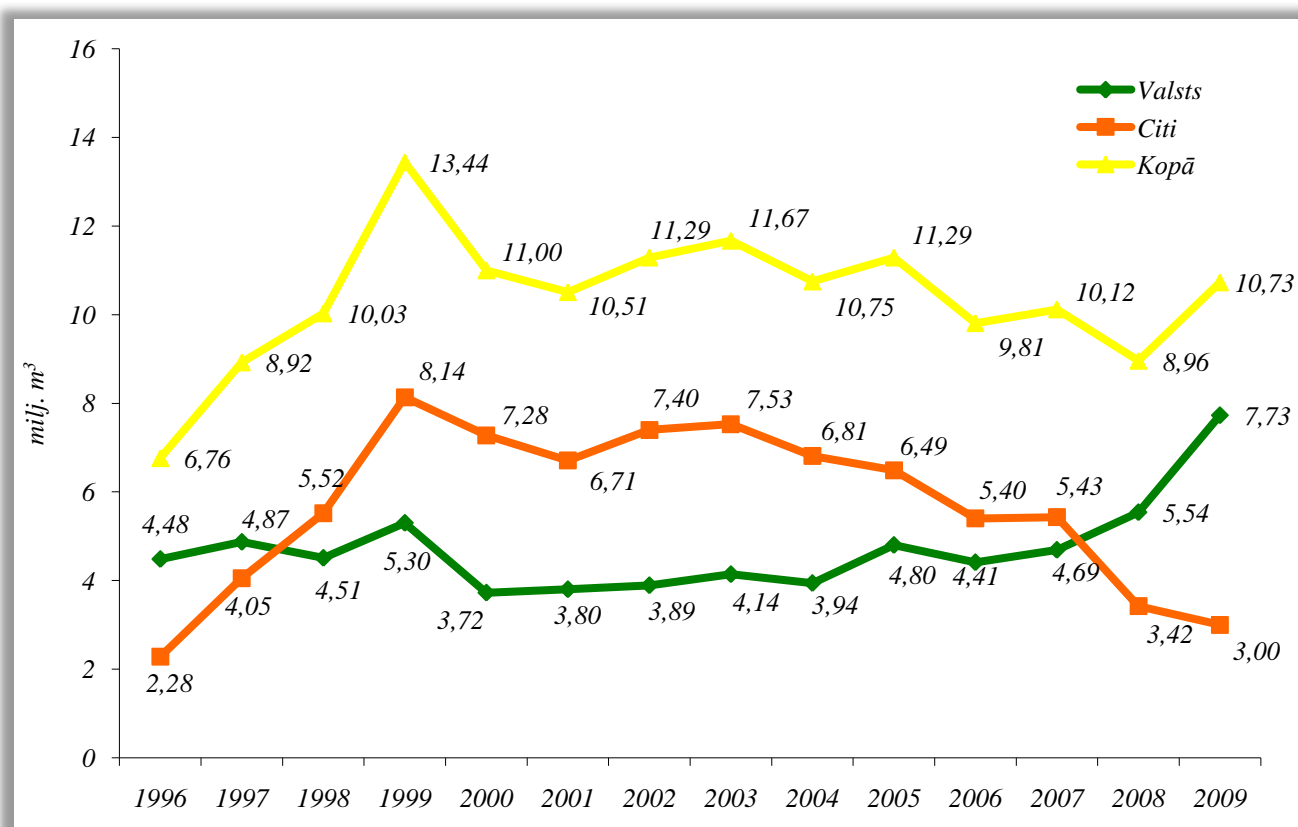
Ministru kabineta 2005.gada 5.oktobra rīkojumā Nr.655 "Par koku ciršanas maksimāli pieļaujamo apjomu 2006.-2010.gadam" un pēc Ministru kabineta 2008.gada 23.decembra noteikumu Nr.850 grozījumiem noteiktais maksimāli pieļaujамais ciršanas apjoms galvenajā cirtē valsts mežos ir 24,49 milj. m³ likvidās koksnes 96 235,2 ha platībā. No tā akciju sabiedrības „Latvijas valsts meži” valdījumā esošajos valsts mežos – 23,67 milj.m³ likvidās koksnes 93 109,7 ha platībā. Uz 2010.gada 1.janvāri pavisam galvenajā cirtē ir izcirsti 17,3 milj. m³ vai 73,0 % un 61 667,95 ha vai 66,0 % no izciršanai pieļaujамā apjoma.

Meža valsts reģistrā uzkrāto informāciju no apliecinājumiem izmanto arī citas valsts institūcijas. Izsniedzot apliecinājumu, tiek fiksēts ne tikai plānotās darbības veids, bet arī platība, kurā darbība tiek veikta, dati par personu, kas veic šo darbību. Sadarbības ietvaros ar Valsts ieņēmumu dienestu, 2009.gadā Dienests katru mēnesi sagatavoja un nodeva Valsts ieņēmumu dienesta rīcībā datus par iepriekšējā mēnesī valstī izsniegtajiem koku ciršanas apliecinājumiem.

Ciršanas apjoms

Lai sabiedrības rīcībā būtu operatīva informācija par Latvijas mežos plānotajām saimnieciskajām darbībām un to apjomu, Dienests katru mēnesi apkopo informāciju par iepriekšējā mēnesī izsniegtajiem apliecinājumiem un tajos uzrādīto plānoto ciršanas apjomu. Meža īpašniekam vai tiesiskajam valdītājam katru gadu līdz 1.februārim ir jāinformē Dienests par iepriekšējā gadā veikto saimniecisko darbību. Informācijas iesniegšana notiek rakstiski – pārskatu veidā. Iesniegto informāciju Dienesta darbinieki fiksē Meža valsts reģistrā. Katru gadu pēc pārskatu saņemšanas no meža īpašniekiem vai tiesiskajiem valdītājiem, tiek apkopota informācija par iepriekšējā gadā izcirsto likvidās koksnes apjomu. Tā ir informācija par iepriekšējā gadā veikto koku ciršanu platībās, kur ciršanai bija nepieciešams saņemt ciršanas apliecinājumu. Ciršanas apliecinājums nav nepieciešams, cērtot kokus ārpus meža zemēm, meža zemēs, ja koku caurmērs pie celma ir mazāks par 12 cm, kā arī cērtot sausos un vēja gāztos kokus. Saskaņā ar Meža likumu izcirstais sauso un vēja gāzto koku apjoms attiecīgās mežniecības teritorijā esošajā īpašumā (valdījumā) nedrīkst pārsniegt 10 m³ gadā. Ja informācija netiek iesniegta, vai Dienesta darbiniekiem rodas šaubas par informācijas patiesumu – tā tiek pārbaudīta, apsekojot stāvokli dabā.

Kopā 2009.gadā salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu ir nocirsts par 1,77 milj. m³ vairāk: valsts mežos – par 2,19 milj. m³ vairāk, bet pārējos mežos – par 0,42 milj. m³ mazāk.

14.attēls. Izcirstās koksnes apjomi 1996.-2009.g., milj. m³

Meža zemes transformācija

2009.gadā Dienests izsniedza 331 atļauju 402,24 ha meža zemes transformācijai citos zemes lietošanas veidos. Meža zemes transformācija tika veikta apbūves vajadzībām, elektrolīniju, sakaru līniju, cauruļvadu būvei, ūdenskrātuvju ierīkošanai, karjeru ierīkošanai, ceļu būvei, lauksaimniecības

vajadzībām, kā arī citu objektu būvei. Vislielākais 2009.gadā izsniegto transformācijas atļauju skaits ir Rīgas reģionālajā virsmežniecībā – 166 atļaujas, jeb 50 % no visām 2009.gadā izsniegtajām transformācijas atļaujām.

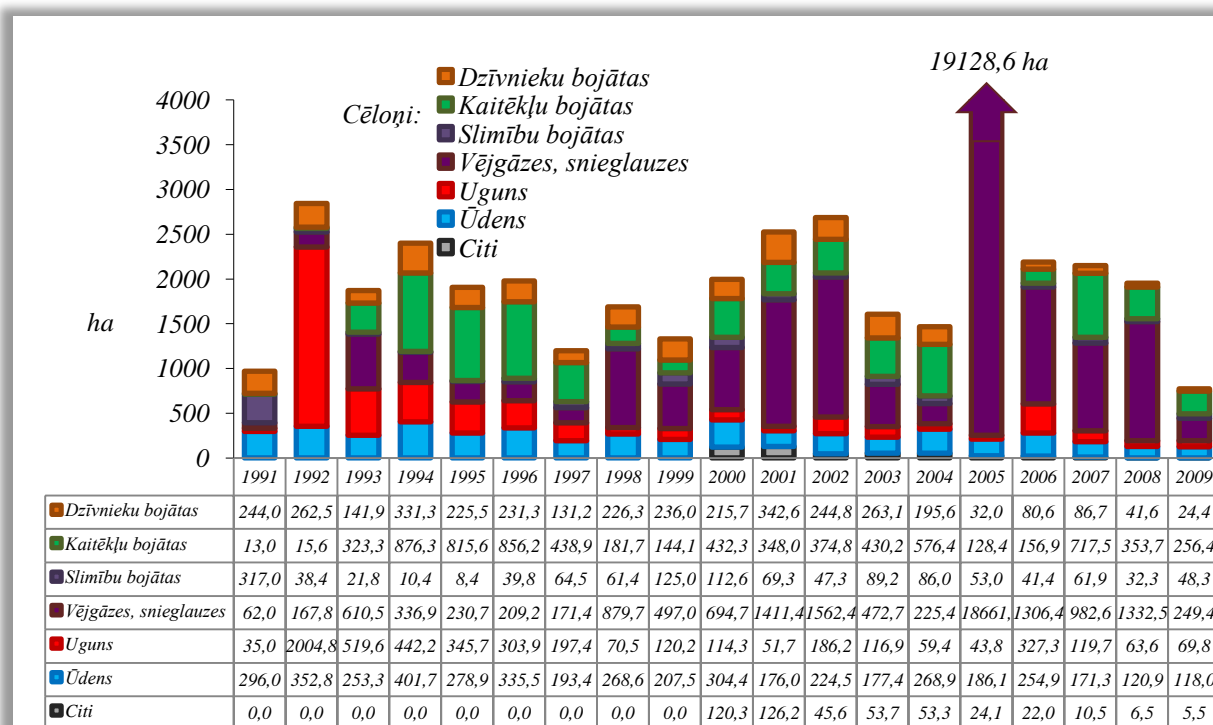
2009.gadā valsts budžetā tika ieskaitīti 547,3 tūkst. latu, kas ir aprēķinātie zaudējumi par transformācijas rezultātā iznīcināto dabisko meža vidi.

1.3. MEŽA VESELĪBAS STĀVOKĻA UZRAUDZĪBA

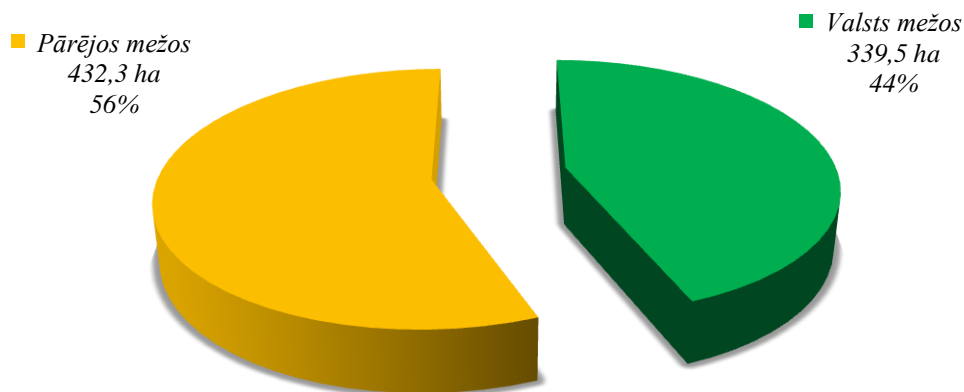
Dienests veic meža veselības stāvokļa uzraudzību visos Latvijas mežos, lai nodrošinātu meža apsaimniekošanu tādā veidā, kas nepasliktinātu meža veselības stāvokli, savlaicīgi konstatējot kaitēkļu un slimību savairošanos.

Katru gadu kaitēkļu, slimību, dzīvnieku, vējgāžu un snieglaužu, meža ugunsgrēku, pārliecīga mitruma un citu bojājumu dēļ daļa mežaudžu zaudē augtspēju, kā rezultātā tās iet bojā un tiek nocirstas pēc Dienesta sanitārā atzinuma saņemšanas. 2009.gadā Dienests sanitāros atzinumus audžu nociršanai galvenajā cirtē izsniedza 771,8 ha platībā, no kuriem 339,5 ha (44%) – valsts mežos, bet 432,3 ha (56%) – citu lietotāju mežos. Salīdzinājumā ar 2008.gadu izsniegto sanitāro atzinumu apjoms būtiski samazinājies.

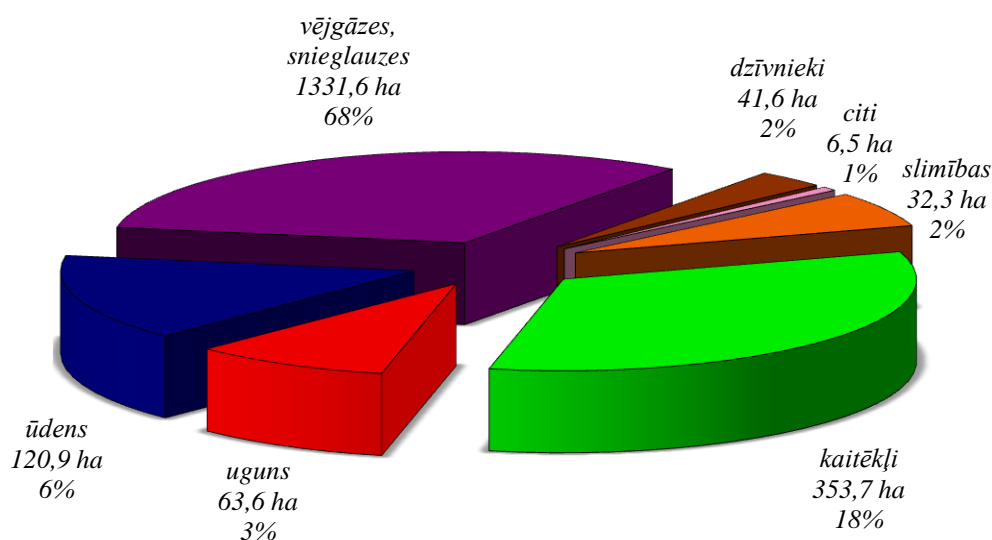
Vējgāžu radīto bojājumu īpatsvars (249,4 ha, jeb 33%), salīdzinot ar iepriekšējo gadu, strauji sarucis, tomēr paliekot par būtisku audžu bojāejas cēloni. Kaitēkļu, galvenokārt, egļu astoņzobu mizgrauža, darbības dēļ bojā gājušo audžu apjoms bija 256,4 ha (33%), tas ir par trešdaļu mazāk kā iepriekšējā gadā un norāda uz egļu astoņzobu mizgrauža savairošanās apstikumu. Citi audžu bojāejas iemesli – pārmērīgs mitrums 118,0 ha (15%), meža ugunsgrēki 69,8 ha (9%), slimības 48,3 ha (6%), dzīvnieku bojājumi 24,4 ha (3%), citi iemesli 5,5 ha (<1%) - konstatēti daudz retāk.

15.attēls Bojā aizgājušo mežaudžu platības laika posmā no 1991. - 2009.g., ha

16.attēls. Mežaudžu platības, ko atļauts nocirst galvenajā cirtē pēc sanitārā atzinuma valsts un pārējos mežos 2009. g., ha

17.attēls. Mežaudžu platību, ko atļauts nocirst galvenajā cirtē pēc sanitārā atzinuma, sadalījums pa bojājuma cēloņiem 2009. g., ha

Salīdzinot ar iepriekšējo gadu strauji samazinājies bojā gājušo audžu apjoms. Apsīkusi bīstamā meža kaitēkļa egļu astoņzobu mizgrauža (*Ips typographus* L.) savairošanās un Dienesta sanitārie atzinumi izsniegti galvenokārt audzēm, kurām šis kaitēklis uzbrucis 2008.gadā. Šī kaitēkļa populācija strauji pieauga sekmīgi vairojoties laicīgi neizvāktajās 2005.gada vētrā gāztajās un lauztajās eglēs. Turpmākajos gados egļu astoņzobu mizgrauža savairošanos sekmējuši labvēlīgi klimatiskie apstākļi. Nu jau piecus gadus pēc kārtas šim kaitēklim sekmīgi attīstās divas paaudzes gadā. Mizgrauzim savairojoties, tas uzbrūk augošām eglēm, kas vecākas par 50 gadiem. 2008.gadā un 2009.gadā Latvijas mežos svaigos skujkoku izcirtumos izmantoti egļu astoņzobu mizgrauža feromona slazdi, kas samazina kaitējumu augošās egļu audzēs. Jau 2008.gadā bija vērojama mizgraužu populācijas lejupslīde, kas turpinājās arī 2009.gadā.

2009.gadā apsīkusi arī priežu rūsiganās zāglapsenes (*Neodiprion sertifer* Geoffr.) savairošanās, kas aizsākās 2004.gadā.

2009.gadā atsevišķās vietās novērota agresīva priežu kaitēkļa – galotņu sešzobu mizgrauža (*Ips accuminatus* Gyll.) izplatība priežu audzēs. Šis stumbra kaitēklis izraisa priežu nokalšanu grupās.

2009.gadā turpinājās ozolu mūķenes (*Lymantria dispar* L.) savairošanās, kas aizsākās 2008.gadā. Šī kaitēkļa masu savairošanās Latvijā konstatēta pirmo reizi. Apmēram 40 ha lapu koku audzes atlapotas Liepājas pilsētas nomalē. Kaitēkļa populācija atrodas straujas skaita samazināšanās stadijā.

Meža monitorings

Meža monitorings Latvijā tiek veikts starptautiskas sadarbības programmas par gaisa piesārņojuma ietekmes uz mežiem novērtēšanu un monitoringu ietvaros.

Pirmā līmeņa meža monitoringa mērķis ir veikt vispārīgu mežaudžu veselības stāvokļa novērtējumu, noteikt izmaiņas un to tendences, kā arī noskaidrot galvenos mežaudžu veselības stāvokli ietekmējošos faktorus.

2009.gadā Dienesta speciālisti novērojumus veikuši 340 parauglaukumos visā Latvijas teritorijā. Saskaņā ar novērojumu rezultātiem par nebojātiem un viegli bojātiem (skuju/lapu zudums nepārsniedz 25%) uzskatāmi 85,2% skuju koku un 88,4% lapu koku. Izplatītāko sugu – priedes, egles un bērza, vidējā defoliācija ir attiecīgi 21,5%, 20,3%, 18,5%. Nevienai no izplatītākajām koku sugām būtiskas izmaiņas vidējā defoliācijas līmenī, kā arī koku sadalījumā pa defoliācijas klasēm, salīdzinot ar 2008.gadu, valstī kopumā nav konstatētas. Dažādi vizuāli novērtējami bojājumi konstatēti 16,1% koku, un aptuveni trešdaļu no visiem bojājumiem izraisījuši kaitēkļi.

1.4. DABAS AIZSARDZĪBA

Dabas aizsardzības mērķis ir bioloģiskās daudzveidības līmeņa saglabāšana un dabas resursu ilgtspējīgas izmantošanas nodrošināšana.

Lai izpildītu meža un vides likumdošanas normatīvajos aktos ietvertos mērķus, Dienesta uzdevumi dabas aizsardzībā ir:

- ✓ dabas resursu ilgtspējīgas izmantošanas veicināšana, nodrošinot dabas aizsardzības intereses;
- ✓ Latvijas starptautisko saistību izpildes nodrošināšana;
- ✓ sadarbība ar citām valstiskajām un nevalstiskajām organizācijām;
- ✓ dalība normatīvo aktu izstrādē un pilnveidošanā.

Mikroliegumu izveidošana un aizsardzība

Pamatojoties uz Sugu un biotopu aizsardzības likumu un Ministru kabineta 2001.gada 30.janvāra noteikumiem Nr.45 “Mikroliegumu izveidošanas, aizsardzības un apsaimniekošanas noteikumi”, Dienests meža zemēs nosaka mikroliegumus. Vienlaikus īpaši aizsargājamu putnu sugu mikroliegumiem tiek noteiktas buferzonas. Ar izveidotajiem mikroliegumiem saistītie dokumenti saskaņā ar normatīvajiem aktiem tiek nodoti citām ar vides aizsardzību saistītām organizācijām.

2009.gadā tika izveidoti 161 jauns mikroliegums 2,9 tūkst. ha platībā, no kuriem 2,5 tūkst. ha valsts mežos un 0,4 tūkst. ha pārējos mežos. Līdz 2009.gada beigām kopā valstī ir izveidoti 1949 mikroliegumi 36,7 tūkst. ha platībā. No tiem 1091 mikroliegums (32,3 tūkst. ha, neskaitot buferzonas) izdalīti īpaši aizsargājamām putnu sugām, pārējie 858 (4,4 tūkst. ha) - īpaši aizsargājamiem biotopiem, augiem, kukaiņiem u.c. Pēc platības 93 % mikroliegumu izveidoti valsts mežos, 7 % - pārējos mežos.

Īpaši aizsargājamo meža iecirkņu izvērtēšana

Īpaši aizsargājami meža iecirkņi tika veidoti 90-tajos gados īpaši aizsargājamo sugu, bioloģiski nozīmīgu biotopu un kultūrvēsturisku vietu aizsardzībai. Stājoties spēkā Ministru kabineta 2001.gada 8.maija noteikumiem Nr.189 "Dabas aizsardzības noteikumi meža apsaimniekošanā", tika apstiprināti Meža valsts reģistrā reģistrētie īpaši aizsargājami meža iecirkņi un noteikta to izvērtēšanas kārtība.

Dienesta darbinieki piedalās gan valsts, gan pārējos mežos esošo īpaši aizsargājamo meža iecirkņu izvērtēšanā. 2009.gadā turpinājās iepriekš uzsāktā izvērtēšana, kā rezultātā gada laikā īpaši aizsargājamā meža iecirkņa statuss tika atcelts 322 ha platībā, no tiem 39 ha pārējos mežos.

Bioloģiskajai daudzveidībai nozīmīgu struktūru izvērtējums 2003./2004. gada kailcīršu platībās

Lai apzinātu cīsmās atstāto ekoloģisko koku pašreizējo stāvokli, to nozīmi aizsargājamo putnu aizsardzībā un novērtētu citu dabas aizsardzības prasību ievērošanas rezultātus, 2009.gadā tika veikta atkārtota 2004.gadā iepriekš pārbaudītu izcirtumu apsekošana. Privātajos un pašvaldību mežos kopumā apsekoti 365 izcirtumi 591,2 hektāru platībā.

Pavisam apsekotajās teritorijās kopā atzīmēti 3820 koki, galvenokārt tās ir priedes 24% un apses 19%, kā arī bērzs 17% un ozols 15%. Vizuāli vērtējot izcirtumos atstātos kokus, 73% gadījumu to vidējais veselības stāvoklis atzīts kā labs.

No 2009. gadā veiktā izcirtumu apsekojuma secināts, ka – 2009. gadā pārbaudītajās teritorijās koku skaits uz ha vidēji bija 5,7, tas ir par 0,7 mazāk nekā 2004. gadā. Piecu gadu laikā vēja rezultātā izgāzti 93 koki, kas sastāda tikai 2,4% no kopējā atstāto koku skaita apsekotajās teritorijās. Vēja ietekme uz atstātajiem kokiem ir samērā neliela, ņemot vērā, ka 2005. gada janvārī bija vētra. Izgāztu, nokaltušu un sliktā veselības stāvoklī esošu koku īpatsvars sastāda aptuveni 27% no visiem. Visbiežāk nokalst vai vējš izgāz egles (>50%), savukārt visretāk ozolus – tikai 8%. Tāpēc rekomendējams egli neizvēlēties kā izcirtumā atstājamo koku. Tālākajā darbā uzmanība būtu jāpievērš vēja ietekmes novērtēšanai uz izcirtumiem piegulošajām audzēm ūdensteču /ūdenstilpju aizsargzonās/ aizsargjoslās.

Projekts „Kultūras mantojums” (Cultural heritage EU 30065)

Latvijā lauku ainavā saglabājies bagātīgs kultūras mantojums, kas liecina par tautas vēsturi un saimniekošanas tradīcijām. Daļa no tā ir ietverta valsts un vietējās nozīmes kultūras pieminekļu sarakstā, un tiem noteikta valsts aizsardzība, lai gan ne vienmēr ir zināma to precīza atrašanās vieta. Gan pašvaldībām un zemju īpašniekiem, gan valsts pārvaldes institūcijām trūkst informācijas un kartogrāfiskā materiāla, kā arī zināšanu šādu vēsturisku un nozīmīgu vietu identifikācijai dabā, kas ietekmē apsaimniekošanas un uzraudzības kvalitāti. 2009.gadā Valsts meža dienests kopā ar Igaunijas Valsts mežu apsaimniekošanas centru (RMK) un Ziemeļvidzemes biosfēras rezervātu (ZVBR) uzsāka projektu „Unknown cultural heritage in common natural and cultural space” jeb „Neapzinātās kultūras mantojuma vērtības kopējā dabas un kultūras telpā”. Projektam finansējums piešķirts Eiropas Reģionālās attīstības fonda programmas „Igaunijas – Latvijas programma 2007.-2013.” ietvaros.

2009.gadā, sadarbojoties ar nozares speciālistiem un zinātniekiem, izstrādāta speciāla metodika kultūras mantojuma identifikācijai, apmācīti gandrīz 100 inventarizācijas veicēji un 2010.gadā uzsāks inventarizāciju Ziemeļvidzemē bijušo Limbažu, Valmieras, Valkas un Alūksne rajonu teritorijās. Inventarizācija tiek veikta visos pagastos lauku teritorijā ārpus apdzīvotām vietām, objektus digitāli uzmērot, fotografējot, atzīmējot vēsturiskās ziņas par objektu un novērtējot tā pašreizējo stāvokli. Iegūto informāciju paredzēts ietvert publiskā datu bāzē, kuru varēs izmantot gan iedzīvotāji, gan valsts institūcijas un pašvaldības. Paralēli inventarizācijai plānots veikt iedzīvotāju izglītošanu par kultūras mantojuma apzināšanu, nozīmi un izmantošanas iespējām tūrisma infrastruktūras attīstībai. 2009.gada beigās izdots buklets „Kultūras mantojums lauku ainavā”.

1.5. MEŽA UGUNSDROŠĪBA

2009.gadā meža ugunsdrošais laikposms tika noteikts 27.aprīlī un turpinājās līdz 21.septembrim.

Kopā 2009.gadā tika atklāti un dzēsti 823 meža ugunsgrēki, kuros uguns skāra 646 ha lielu platību, tai skaitā 352 ha meža, ieskaitot 127 ha jaunaudzes, un 167 ha citas meža zemes. 301 meža ugunsgrēks tika dzēsts valsts mežos (kopējā platība 296 ha). Lielākais meža ugunsgrēks notika Ziemeļkurzemes virsmežniecības dabas lieguma „Ances purvi un meži” teritorijā, kura rezultātā uguns skāra 102,3 ha meža zemes, ieskaitot 19 ha meža. Viena meža ugunsgrēka vidējā platība 2009.gadā bija 0,78 ha.

2009.gadā Ministru kabinetā tika pieņemti noteikumi Nr.177 „Valsts un Eiropas Savienības atbalsta piešķiršanas kārtība pasākuma „Mežsaimniecības ražošanas potenciāla atjaunošana un preventīvu pasākumu ieviešana” aktivitātē „Meža ugunsdrošības profilaktisko pasākumu ieviešana””, kuri paredz, ka Dienests ir atbalsta pretendents, lai ar ES struktūrfondu atbalstu rekonstruētu un būvētu jaunus ugunsnovērošanas torņus, kā arī iegādātos sakaru un novērošanas iekārtas. 2009.gadā Dienests izsludināja konkursu par rekonstrukcijas projektu izstrādi 40 ugunsnovērošanas torņiem, kā arī iegādājās 192 rācījas un 115 GPS uztvērējus, kuri paredzēti meža ugunsgrēku precīzai uzmērīšanai.

2009.gadā Dienests dzēsis vai palīdzējis dzēst Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienestam un citiem ugunsdzēsības formējumiem kūlas ugunsgrēkus vairāk nekā 200 ha platībā.

1.6. MEŽA APSAIMNIEKOŠANU REGULĒJOŠO NORMATĪVO AKTU PĀRKĀPUMI

Dienests ir apkopojis datus par konstatētajiem meža apsaimniekošanu regulējošo normatīvo aktu pārkāpumiem 2009.gadā. Apkopotā informācija liecina, ka pagājušajā gadā konstatēti 1 395 meža apsaimniekošanu un izmantošanu regulējošo normatīvo aktu pārkāpumi. 1 281 gadījumos no konstatētajiem par pārkāpumu sastādīti administratīvā pārkāpuma protokoli, kas ir mazāk kā 2008.gadā, kad par pārkāpumiem tika sastādīti 1 560 administratīvā pārkāpuma protokoli.

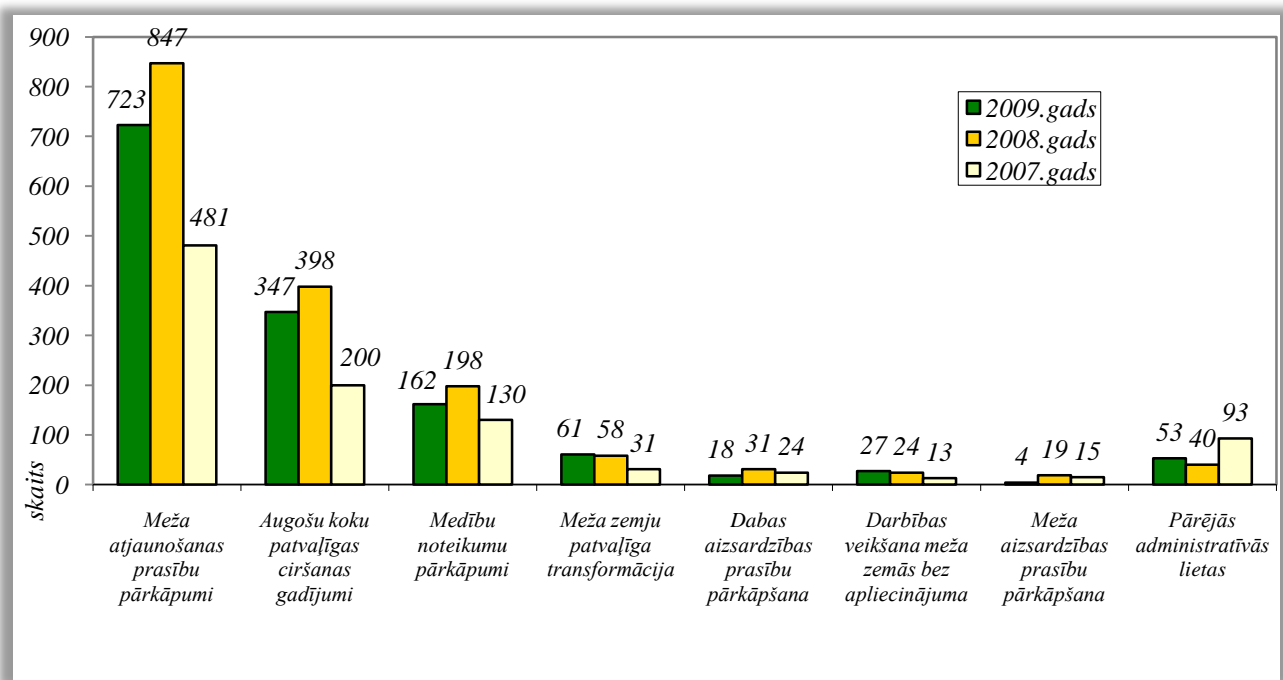
Lielāko daļu no 2009.gadā konstatēto pārkāpumu skaita sastāda meža atjaunošanas prasību pārkāpumu gadījumi. Kopumā pagājušajā gadā par šiem pārkāpumiem sastādīti 723 administratīvā pārkāpuma protokoli, kas ir par 124 pārkāpumiem mazāk kā 2008.gadā. Salīdzinoši pa virsmežniecībām lielākais šāda veida pārkāpumu skaits konstatēts Ziemeļvidzemes virsmežniecībā

(179 pārkāpumi), kas, iespējams, saistīts ar salīdzinoši lielo meža īpašnieku skaitu teritorijā, salīdzinoši daudz šādi pārkāpumi konstatēti arī Dienvidlatgales virsmežniecībā (165 pārkāpumi) un Ziemeļaustrumu virsmežniecībā (103 pārkāpumi).

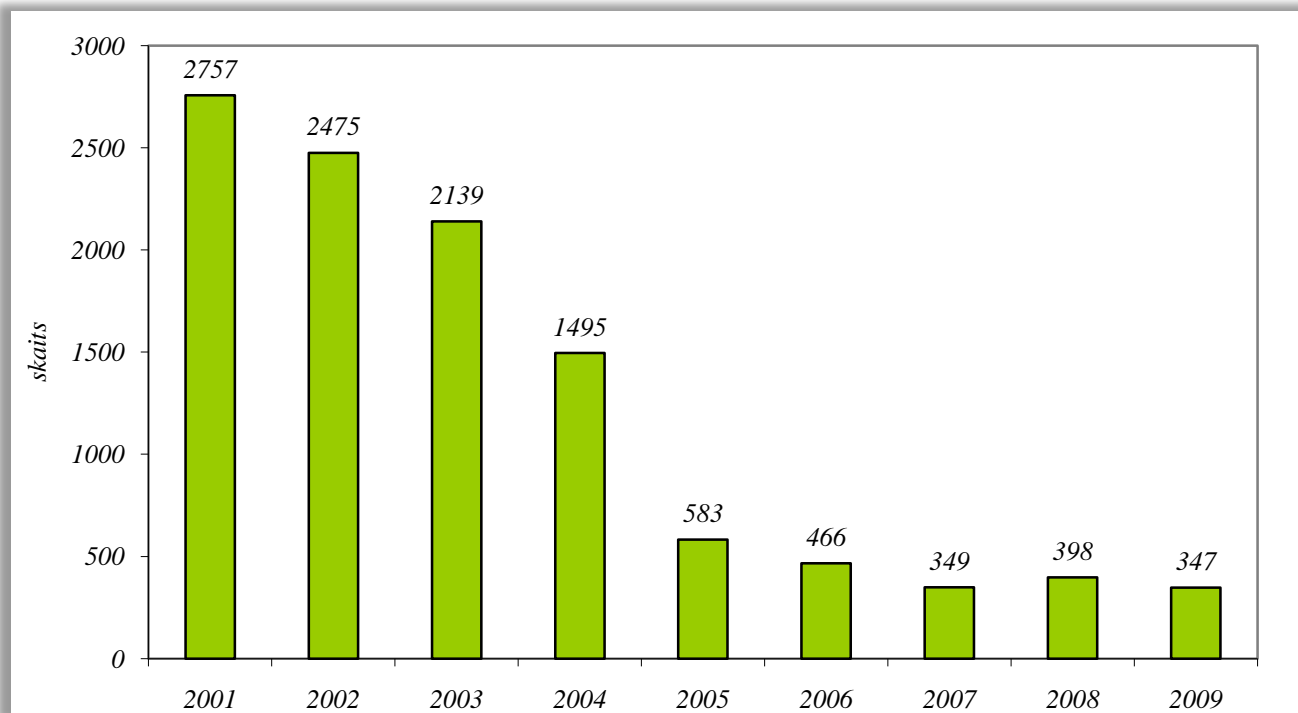
Otru ievērojamāko daļu no konstatētajiem pārkāpumiem veido patvaļīgas augošu koku ciršanas gadījumi. Pagājušajā gadā konstatēti 347 šādi pārkāpumi, kas ir par 51 pārkāpumu mazāk, salīdzinot ar 2008.gadu, kad tika konstatēti 398 patvaļīgas augošu koku ciršanas gadījumi. No minētajiem pārkāpumiem valsts mežos konstatēti 126 pārkāpumu gadījumi un 221 gadījumi - pārējos mežos. Kopumā nelikumīgi izcirsta koksne gandrīz 8 tūkstošu kubikmetru apmērā, nodarot videi kaitējumu, kas aprēķināti kā mežam nodarītie zaudējumi 445,7 tūkstošu latu apmērā, tai skaitā, valsts mežos – 96,5 tūkstoši latu un pārējos mežos 349,2 tūkstoši latu apmērā.

Par konstatētajiem meža apsaimniekošanu regulējošo normatīvo aktu pārkāpumiem Valsts meža dienesta amatpersonas 2009.gadā pieņēmušas 723 lēmumus par administratīvo sodu uzlikšanu. Vainīgajām personām uzlikto administratīvo sodu apmērs kopā sastāda Ls 50 774. Tai skaitā administratīvais sods vainīgajām personām par meža atjaunošanas prasību pārkāpumiem uzlikts 444 gadījumos ar kopējo uzlikto naudas sodu summu Ls 35 597 un par augošu koku patvaļīgu ciršanu - 66 gadījumos ar kopējo uzlikto naudas sodu summu Ls 4 872.

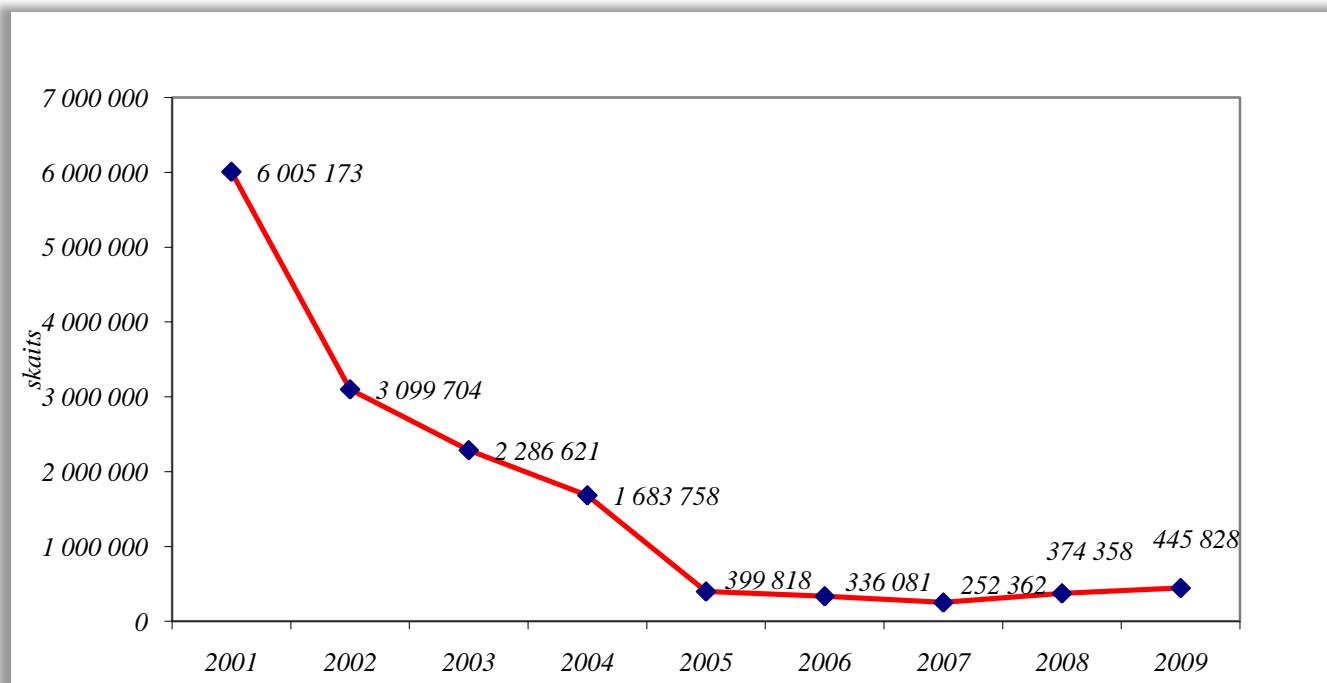
2009.gadā par meža apsaimniekošanu un izmantošanu regulējošo normatīvo aktu pārkāpumiem uzliktais sods kopumā labprātīgi samaksāts vai piedzīts Ls 25 407 apmērā.

18.attēls. Administratīvo pārkāpumu veidi un to skaits 2006. – 2009.g.

19.attēls. Patvaļīgas augošu koku ciršana gadījumu skaits 2001. – 2009.g.

20.attēls. Patvaļīgas cirtes rezultātā radīto zaudējumu apmērs 2001.-2009.g., tūkst. Ls

1.7. MEDĪBU NORMATĪVO AKTU IEVĒROŠANA UN MEDĪBU RESURSU STĀVOKĻA KONTROLE

Latvijas Republikas Bioloģiskās daudzveidības Nacionālajā programmā, ko Ministru kabinets akceptējis 2000.gada 16.maijā, ir uzsvērti šādi medību saimniecības organizēšanas principi – veicināt ilgtspējīgas medību saimniecības attīstību un novērst neatbilstošas un nelikumīgas medības.

Lai realizētu šos principus, ir radīta normatīvo aktu bāze, kas nodrošina ekoloģiski pamatotu īpatņu skaitu medījamo dzīvnieku populācijās, optimizē medību iecirkņu lielumu, samērojot to platību ar lielo medījamo dzīvnieku populācijām nepieciešamo teritoriju, kā arī paredz vienotu medījamo dzīvnieku populāciju monitoringu. Dienests uzrauga šo prasību ievērošanu un piedalās to īstenošanā.

Medību normatīvo aktu ievērošanas kontrole

Medību normatīvo aktu ievērošanas kontroles galvenais mērķis ir novērst neatbilstošas un nelikumīgas medības. Ja netiek novērstas nelikumīgās medības, tās ne tikai var būtiski samazināt īpatņu skaitu kādā populācijā, bet arī neļauj savākt pilnīgu informāciju par nomedīto dzīvnieku skaitu, tādējādi ietekmējot medību resursu novērtējumu un to izmantošanas iespēju prognozes.

Medījamo dzīvnieku uzskaitē

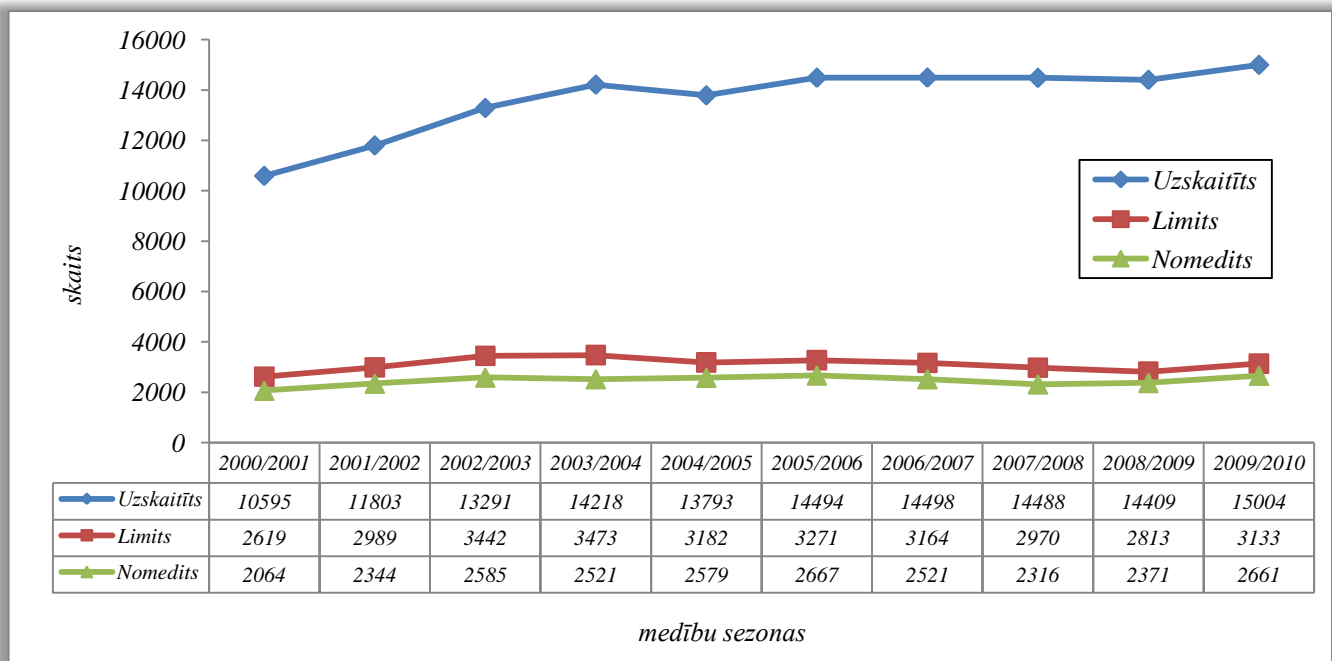
Medījamo dzīvnieku uzskaitē ir medību resursu pārvaldīšanas procesa sastāvdaļa, kas Latvijas Republikā ir valsts uzdevums. Dienests ik gadus veic medījamo dzīvnieku uzskaitē un aprēķina limitēto medījamo dzīvnieku lielāko pieļaujamo nomedīšanas apjomu saskaņā ar zemkopības ministra apstiprinātu kārtību. Uzskaitē nenotiek kā vienlaicīga akcija, bet gan kā dzīvnieku skaita ikgadējs vērtējums pēc stāvokļa uz 1.aprīli (medījamiem putniem pēc stāvokļa uz 15.maiju). Uzskaitē tiek 18 medījamo zīdītāju sugas, bet no putniem – medņi, rubeņi un mežirbes – kopā 21 dzīvnieku suga. 2009.gadā līdzīgi kā iepriekšējās medību sezonās, galveno medījamo dzīvnieku skaits turpina pieaugt vai ir stabils. Galveno sugu populāciju dinamika atspoguļota grafikos.

Nomedīšanas apjomu administrēšana

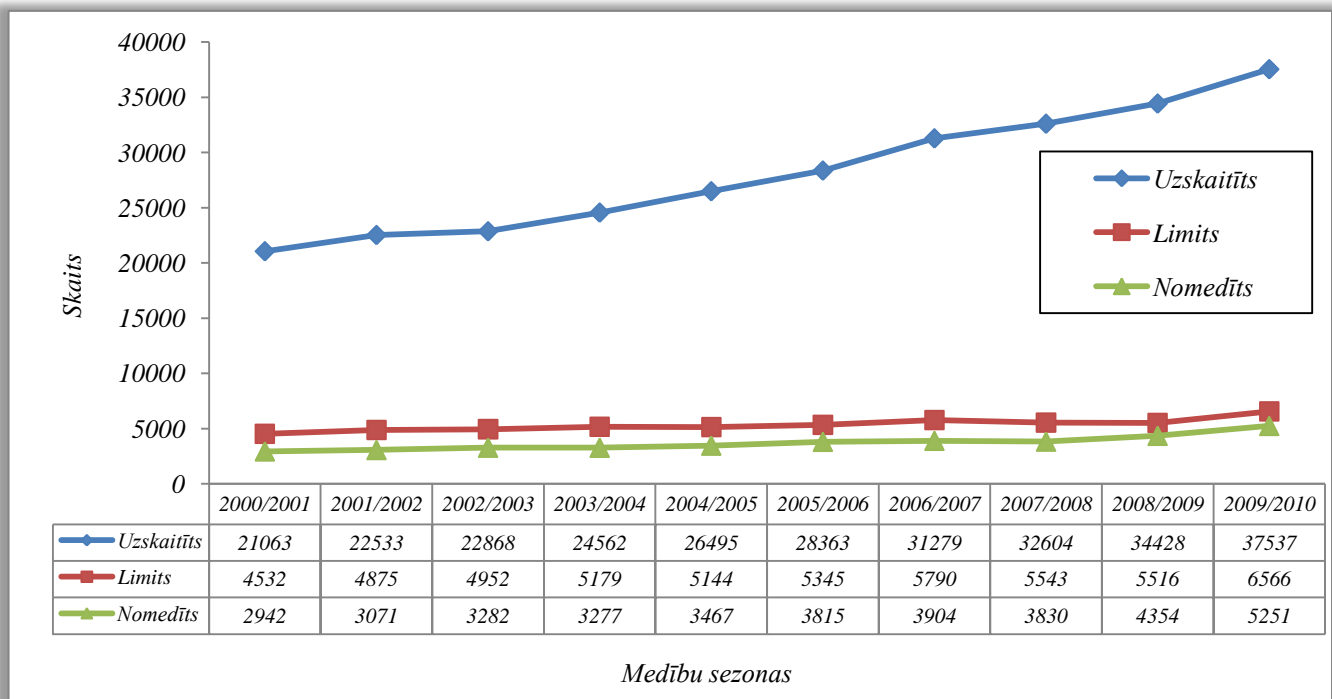
Nomedīšanas apjomu administrēšana ir viens no galvenajiem uzdevumiem, lai nodrošinātu ekoloģiski pamatotu īpatņu skaitu populācijās, samazinātu pretrunas starp medību saimniecību un citu nozaru interesēm medījamo dzīvnieku vai pašu medību nodarīto zaudējumu dēļ un veicinātu ilgtspējīgas medību saimniecības attīstību.

Pirms attiecīgās sugas medību termiņa sākuma Dienests izsniedz limitēto medījamo dzīvnieku medību atļaujas medību tiesību lietotājiem.

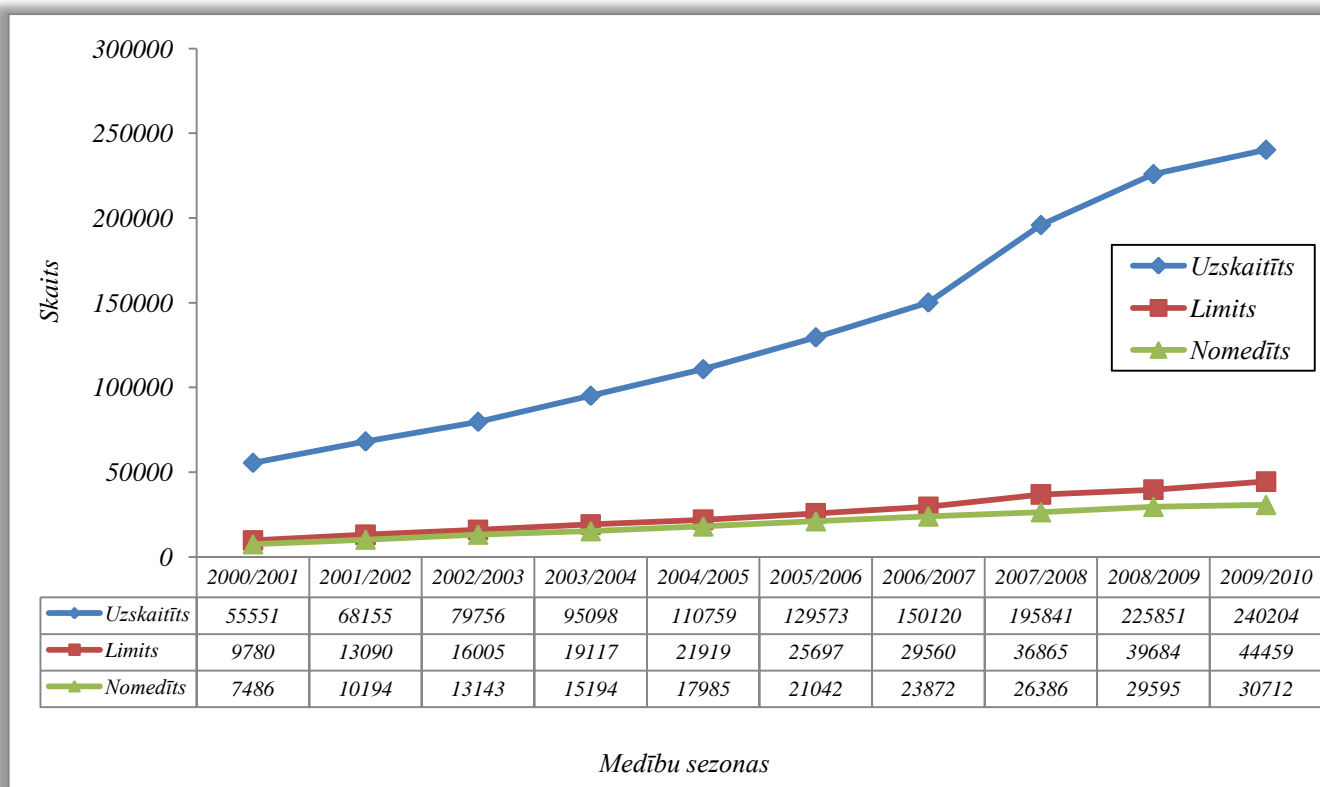
Kopš 2000.gada sāk pieaugt galveno medījamo sugu dzīvnieku nomedīšanas apjomi, kas liecina par to, ka populāciju kvantitatīvie rādītāji uzlabojas. Strikti ievērojot optimālos medījamo dzīvnieku populāciju apsaimniekošanas modeļus, ir izdevies apturēt medījamo dzīvnieku populāciju lejupslīdi un panākt medījamo dzīvnieku skaita un nomedīšanas apjomu palielināšanos. Aizvadītajā gadā dažviet ticis pieņemts lēmums bebru un meža cūku skaita samazināšanai, kā arī stirnu skaita turpmākai nepalielināšanai. Sakarā ar grozījumiem Medību noteikumos, kas stājās spēkā 2009.gada 22.decembrī, bebri ir nelimitēti medījami dzīvnieki.

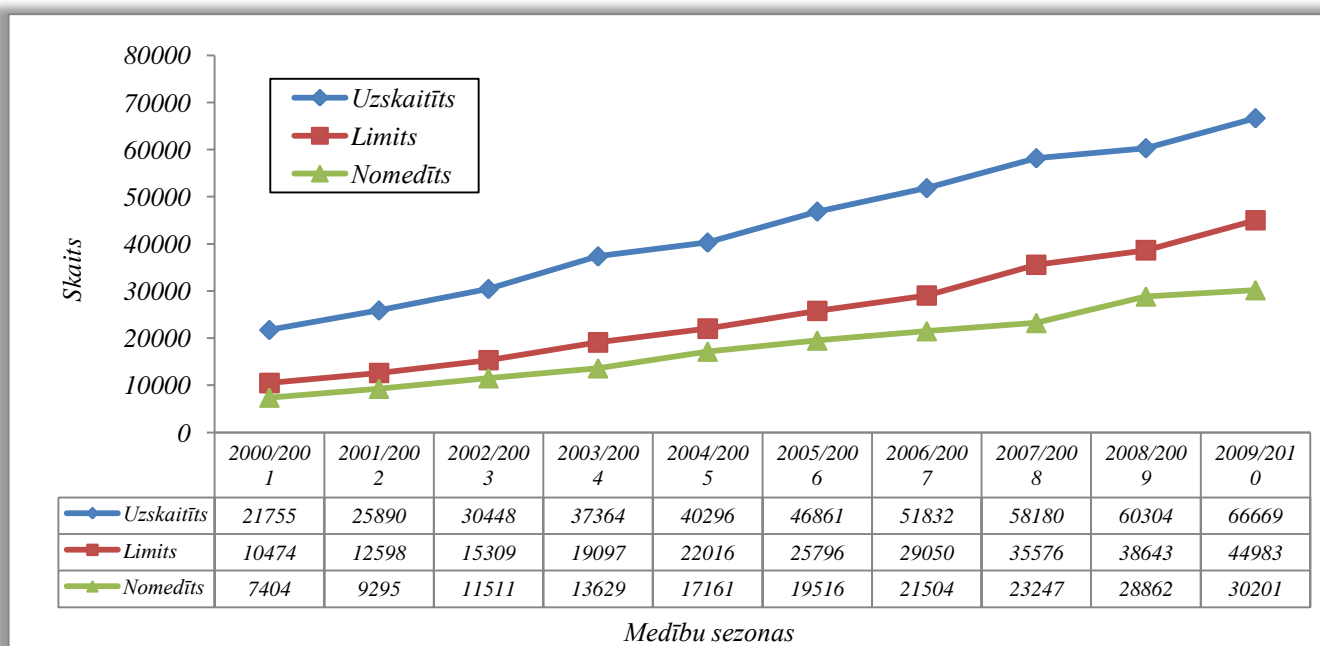
21.attēls. Aļņu uzskaitē, limits un nomedīšanas apjoms medību sezonās, skaits

22.attēls. Staltbriežu uzskaitē, limits un nomedīšanas apjoms medību sezonās, skaits

23.attēls. Stirnu uzskaitē, limits un nomedīšanas apjoms medību sezonās, skaits

24.attēls. Mežacūku uzskaitē, limits un nomedīšanas apjoms medību sezonās, skaits

Mednieku eksaminācija un mednieku apliecību izsniegšana

Mednieku eksaminācija nepieciešama, lai nodrošinātu to, ka persona, kura saņem mednieka apliecību vismaz pamatzināšanu līmenī pārzinātu būtiskākos medību saimniecības jautājumus. Pamatojoties uz Medību likumu, mednieka apliecību izsniedz virsmežniecībās pēc tam, kad nokārtots eksāmens mednieku eksaminācijas komisijā.

Šobrīd Latvijā ir derīgas vairāk nekā 41 tūkst. Dienesta izsniegtas mednieku apliecības un ziņas par šīm personām tiek uzglabātas Dienesta datu bāzē. Pamatojoties uz datiem par izsniegtajām mednieku sezonas kartēm, 2009.gadā Latvijā ir aptuveni 21,5 tūkst. aktīvu mednieku. Gadā tiek eksaminēti un izsniegtas vai atjaunotas mednieku apliecības 1248 medniekiem.

Eiropas Savienības interešu sfērā ietilpstošo dzīvnieku sugu monitorings

Monitoringa mērķis ir sistemātiski iegūt datus par starptautiski apdraudētu, bet lokāli plaši izplatītu sugu populāciju stāvokli saistībā ar pieļaujamām izmantošanas normām un paņēmieniem, proti, noteikt, vai populācijas sekmīgi atjaunojas pie dotās medību slodzes.

Vairākas Latvijā medijamo dzīvnieku sugas, kuru medīšanas intensitāte un vietējie vides apstākļi pilnībā nodrošina populāciju atjaunošanos vai pat pieaugumu, Eiropas valstu vai globālā mērogā ir apdraudētas un tādēļ iekļautas aizsargājamo sugu sarakstos. Šo sugu aizsardzību nosaka Latvijā ratificētās starptautiskās konvencijas un Eiropas Savienības valstu likumdošana. Taču minētie starptautiskie dokumenti pieļauj ar vietējiem apstākļiem saistītas atkāpes no vispārējām prasībām, ja vien vietējo specifiku pamato ar konkrētiem regulāri ievāktiem datiem.

Dienests iesaistās vides ministra apstiprināto sugu aizsardzības plānu īstenošanā un veic monitoringu vilkiem, lūšiem, daļēji arī medņiem un rubeņiem.

Lielo plēsēju monitoringa ietvaros Dienests pārbauda arī iedzīvotāju ziņojumus par gadījumiem, kad lielie plēsēji vai klaiņojoši suņi uzbrukuši mājdzīvniekiem. 2009.gadā ziņots par 21 vilku vai klaiņojošu suņu uzbrukumu. Kopā gada laikā saplosīti vai savainoti 110 mājdzīvnieki, tajā skaitā 87 aitas un 23 liellopi. Dienests nosaka lielāko pieļaujamo vilku un lūšu nomedīšanas apjomu saskaņā ar sugu aizsardzības plāniem. 2009./2010.gada medību sezonā valstī nomedīti 175 vilki un 141 lūsis.

1.8. ZINĀTNISKĀS IZPĒTES MEŽU APSAIMNIEKOŠANA

Dienesta struktūrvienība īpašu uzdevumu veikšanai – zinātniskās izpētes mežu pārvaldīšanai un zinātnisko pētījumu nepārtrauktības, kā arī meža sēkļu kontroles nodrošināšanai ir **Meža pētīšanas stacija**. Meža pētīšanas stacijai ir trīs informācijas centri – Kalsnavā, Jelgavā un Smiltē un Meža sēkļu kontroles laboratorija. Zinātniskās izpētes mežu apsaimniekošanas kārtību nosaka Ministru kabineta 2004.gada 27.jūlija noteikumi Nr.630 “Zinātniskas izpētes mežu apsaimniekošanas kārtība.”.

Zinātniskās izpētes meži ir valsts mežu teritorijas, kurās dažādos laikposmos ierīkoti zinātniskās izpētes objekti – meža selekcijas un ģenētikas, mežkopības, integrālā meža monitoringa parauglaukumi vai citi zinātniskās izpētes objekti, kurus izmanto izpētei, mācībām un demonstrējumiem.

Meža pētīšanas stacija šobrīd apsaimnieko zinātniskās izpētes mežus 28,9 tūkst. ha platībā. Tie veidojas no 7 atsevišķiem mežu masīviem (mežu novadiem), kas izvietoti 13 pašvaldību teritorijās.

Meža sēkļu kontroles laboratorija veic sēkļu kvalitātes pārbaudi atbilstoši standartiem un noteikumiem par reproduktīvo materiālu, izsniedz sēkļu kvalitāti apstiprinošus dokumentus un domstarpību gadījumā veic arbitrāžas funkciju.

1.tabula

Zinātniskās izpētes mežu apsaimniekošana 2009.gadā

<i>Darba veids</i>	<i>Mērvienība</i>	<i>Izpildītais apjoms</i>
Augsnes sagatavošana	ha	144,2
Meža mākslīgā atjaunošana	ha	51,0
Meža dabiskā atjaunošanās	ha	23,5
Stādījumu papildināšana	ha	25,4
Stādījumu aizsardzība pret kaitēkļiem	ha	71,9
Atjaunoto platību agrotehniskā kopšana	ha	184,9
Jaunaudžu sastāva kopšana	ha	234,3
Apauguma novākšana kvartālstīgās	km	41,16
Apauguma novākšana grāvju trasēs	km	31,71
Meliorācijas grāvju atjaunošana	km	12,34
Caurteku remonts	gab.	15
Meža ceļu uzturēšana	km	309,0
Meža ceļu remonts	km	6,87
Uguns aizsardzības mineralizēto joslu uzturēšana	km	43,66
Galvenā cirte	ha/ m ³	268,9 / 67934
Kopšanas cirte	ha/ m ³	576,4 / 16307
Sanitārā cirte	ha/ m ³	146,9 / 1616

1.9. ATBALSTS (KONSULTĀCIJAS UN PAKALPOJUMI) MEŽA ĪPAŠNIEKIEM

Konsultāciju pakalpojumu centrs ir Dienesta struktūrvienība, kuras darbības mērķis atbalstīt meža īpašniekus gan ar padomu ikdienas meža apsaimniekošanas darbos, gan attiecībā uz Eiropas Savienības un valsts atbalsta finansējuma apguvi, gan sniedzot kvalitatīvus meža apsaimniekošanas pakalpojumus. Konsultāciju pakalpojumu centrs sastāv no centrālās administrācijas un 25 apakšstruktūrvienībām – nodaļām, kuras atrodas visos Latvijas rajonos. Divās nodaļās ir arī apmācību centri - Alūksnes nodaļā apmācību centrs „Mežtekas” un Madonas nodaļā apmācību centrs ”Pakalnieši”.

Konsultāciju pakalpojumu centrs:

- ✓ **informē** meža īpašniekus par aktualitātēm meža nozarē, iespējām piesaistīt valsts un ES finansējumu un citiem jautājumiem;
- ✓ **konsultē** par ES un valsts atbalsta saņemšanas iespējām, meža atjaunošanu, kopšanu, izmantošanu, ieaudzēšanu, kā arī citiem ar meža apsaimniekošanu saistītiem jautājumiem. Konsultācijas sniedz birojos un ar izbraukumu uz mežu;
- ✓ **apmāca** meža īpašniekus, organizējot informatīvus un praktiskus seminārus, lasot lekcijas, piedāvājot apmeklēt meža mācību takas, kā arī organizē apmācības topošajiem medniekiem;

- ✓ **sniedz pakalpojumus** ES projektu un ar to saistīto dokumentu izstrādē un realizēšanā; cirsmu iestigošanā un skices zīmēšanā; cirsmu dastošanā, izvērtēšanā un novērtēšanā; meža inventarizācijā; meža īpašuma un cirsmu tirgus vērtības noteikšanā, kā arī veic meža atjaunošanas un kopšanas darbus.

Kopumā 2009.gadā tika veiktas nozīmīgas darbības meža īpašnieku informēšanā, konsultēšanā un apmācībā. Noorganizēti 53 semināri meža īpašniekiem, līdzdalība 196 citu organizāciju organizētajos informatīvajos pasākumos, sniegtas 1 887 bezmaksas konsultācijas un publicēti 136 informatīvie raksti rajona un pagastu laikrakstos, 17 reizes darbinieki uzstājušies Novadu televīzijās.

Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai pasākuma „Arodapmācības un informācijas pasākumi” aktivitātes „Arodapmācības” ietvaros tika realizēts projekts „Arodapmācības mežsaimniecības nozarē”, kā rezultātā jūlija – augusta mēnešos meža īpašniekiem tika organizētas arodapmācības 17 Latvijas rajonos. Projekta ietvaros tika apmācīti 295 meža īpašnieki.

Meža īpašniekiem piedāvāti jauni pakalpojumi – meža inventarizācija, meža īpašuma vērtēšana, kā arī aktīvi veikta mednieku un medību vadītāju kandidātu apmācība, kā arī sadarbībā ar LR Pārtikas un veterināro dienestu uzsākta mednieku apmācība par medījamo dzīvnieku veselību, sastopamajām slimībām un medījuma gaļas apstrādes higiēnas prasībām.

1 545 meža īpašniekiem, tajā skaitā akciju sabiedrībai „Latvijas valsts meži”, sniegti maksas pakalpojumi par Ls 294 400. No kopējā apjoma visvairāk sniegti meža apsaimniekošanas un mežsaimniecisko darbu (cirsmu stigošana un dastošana, meža inventarizācija, konsultācijas, meža atjaunošana, jaunaudžu kopšana, robežstīgu ierīkošana) pakalpojumi – 73% gadījumu. Ievērojami salīdzinājumā ar 2008.gadu palielinājies ar Latvijas Lauku attīstības programmu saistīto pakalpojumu (pieteikumu, projektu un atskaišu sagatavošana, Meža apsaimniekošanas plānu izstrāde, mežsaimnieciskie darbi mežā) apjoms – 23% no kopējā sniegto pakalpojumu apjoma. Pārējo pakalpojumu apjomu – 4% veido lekcijas, apmācības, dažādu interešu grupu neformālā apmācība.

Kopumā ieņēmumi par sniegtajiem pakalpojumiem 2009.gadā sastāda Ls 295 737, kas ir par 7% mazāk salīdzinājumā ar 2008.gadu. No Meža attīstības fonda atbalstītā projekta rezultātā apgūtas finanses 5 tūkst. latu apmērā, savukārt no Eiropas programmas „Leonardi da Vinči” piesaistīts finansējums Ls 11 722 apmērā. Lauku attīstības programmas 2007. - 2013.gadam pasākuma „Arodapmācības un informācijas pasākumi” ietvaros piesaistīts un apgūts finansējums Ls 57 078 apmērā.

1.10. KLIENTU APKALPOŠANA

2008.gada jūlijā Valsts meža dienesta centrālās administrācijas ēkā, kas atrodas Rīgā, 13.janvāra ielā 15, darbību sāka **Klientu apkalpošanas daļa** - “vienas pieturas aģentūra”, lai būtu tuvāk mūsu klientiem - meža īpašniekiem, medniekiem un citiem interesentiem visā Latvijas teritorijā, lai atvieglotu pieejamību informācijai par pakalpojumiem, kā arī nodrošinātu ērtāku pakalpojumu pieteikšanu un saņemšanu vienuviet, neatkarīgi no konkrētā meža īpašuma atrašanās vietas.

Klientu apkalpošanas daļā:

- ikvienam Latvijas iedzīvotājam, valsts iestādei, sabiedriskajām organizācijām, radniecīgajām ārvalstu organizācijām – visiem interesentiem ir iespēja saņemt informāciju par dienestu un tā funkcijām;
- tiek pieņemti privātpersonu un meža īpašnieku iesniegumi saimnieciskās darbības veikšanai savā īpašumā (piemēram, apliecinājumu koku ciršanai, meliorācijas sistēmu būvei vai rekonstrukcijai, uzņēmumu (mežsaimniecību) ceļu būvei vai rekonstrukcijai, meža zemes transformācijas atļauju saņemšanai, meža inventarizāciju datu pievienošanai Meža valsts reģistram), sūdzības un priekšlikumi, kā arī izsniegtas atbildes (t.sk. ciršanas apliecinājumus);
- tiek pieņemti meža īpašnieku pārskati par saimnieciskās darbības veikšanu savā īpašumā;
- tiek nodrošināta mednieku sezonas karšu izsniegšana, sezonas atskaišu par nomedītajiem nelimitētajiem dzīvniekiem pieņemšana, mednieku apliecību, medību vadītāju apliecību un medīšanas atļauju ārvalstu medniekiem izsniegšana;
- sniedz informāciju par Dienesta pakalpojumiem, to saņemšanas kārtību un nepieciešamajiem dokumentiem;
- sagatavo un izsniedz izziņas par meža un meža zemes kadastrālās vērtības un mežaudzes vērtību;
- sagatavo un izsniedz aktualizētos meža inventarizācijas datus meža īpašumiem.

2009.gadā no privātpersonām ir saņemti jautājumi gan telefoniski, gan elektroniskajā pastā, gan tiekoties klātienē. Visvairāk privātpersonas interesē jautājumi, kas saistīti ar medībām – mednieku sezonas kartēm, atļaujām ārvalstu medniekiem, mednieku apliecībām un medību vadītāju apliecībām. Papildus ir sniegtas konsultācijas par ciršanas apliecinājumu, par Eiropas struktūrfondu maksājumu meža īpašniekiem, aktualizēto meža inventarizāciju datu, izziņas par meža un meža zemes kadastrālo vērtību un mežaudzes vērtības saņemšanu, kā arī saņemti meža īpašnieku pārskati par mežsaimniecisko darbību.

2009.gadā Klientu apkalpošanas daļa ir saņēmusi par 2008./2009.gada medību sezonu 2 083 mednieku sezonas kartes, 18 pārskatus par mežsaimnieciskām darbībām un 650 iesniegumus uz kuriem sniegtas atbildes. Izsniegtas 413 mednieku apliecības, 13 medību vadītāju apliecības, 2453 mednieku sezonas kartes medīšanai 2009./2010.gada medību sezonā, 234 medību atļaujas ārvalstniekiem medīt Latvijas teritorijā, meža inventarizācijas aktualizēto datu izdrukas 383 saimniecībām, saņemti meža inventarizācijas dati no 30 saimniecībām pievienošanai Meža valsts reģistram, sagatavotas 66 izziņas par meža zemes kadastrālās vērtības noteikšanu un mežaudzes vērtību.

Ar 2009.gadu, ieviešot bezskaidras naudas norēķinu kārtību, apmaksu par pakalpojumiem un valsts nodevu var veikt Klientu apkalpošanas daļā ar bankas maksājuma karti.

1.11. MEŽA VALSTS REĢISTRA INFORMĀCIJAS SISTĒMA

Dienests uztur vienu no valstī nozīmīgākajām meža resursu datu bāzēm – **Meža valsts reģistru**, kas ir informācijas sistēma par mežu un tajā notiekošo saimniecisko darbību. Meža valsts reģistrs tiek aktualizēts, reģistrējot informāciju par meža inventarizācijām un faktiski veikto

saimniecisko darbību. Reģistra dati kalpo par atbalstu meža apsaimniekošanas normatīvo aktu ievērošanas uzraudzībai un mežaudžu vērtības un zemes kadastrālās vērtības noteikšanai.

2009.gadā Dienests ir turpinājis 2008. gadā sāktu praksi – nodrošināt meža īpašniekiem, valsts pārvaldes, zinātniskajām un izglītības iestādēm pieeju Meža valsts reģistra datiem un meža digitālajai kartei. 2009. gadā tie ir papildus vairāk kā 140 jauni savu meža īpašumu datu lietotāji un 80 iestāžu darbinieki.

Normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā sagatavoti un nodoti dati Valsts zemes dienestam nekustamā īpašuma nodokļa un nodokļa prognozes sagatavošanai. Uzlabojot ES meža atbalsta maksājumu informācijas apriti ar Lauku atbalsta dienestu, izstrādāta atbalsta maksājumu pretendentu uzskaites apakšsistēmas programmatūra.

Atbilstoši 2009.gada darba plānam, Meža valsts reģistra programmatūra papildināta ar iespēju iegūt informāciju LR novadu griezumā. Izstrādāta un ieviesta "Elektronisko dokumentu aprites un noformēšanas kārtība VMD" procedūra. Izstrādāts Dienesta informācijas sistēmu drošības politikas projekts.

Dienests 2009. gadā turpināja attīstīt attālinātās uzraudzības sistēmu - meža ģeogrāfiskās informācijas sistēmu. Ieviesta vides aizsardzības pazīmju, biotopu, mežu līgumplatību un dzīvnieku uzskaites teritoriju telpiskās informācijas reģistrēšana. Ir veiktas virsmežniecību un mežniecību speciālistu apmācības darbam ar GPS uztvērējiem, lai pārorientētu darbinieku darbu no mazefektīva darba ar analogajiem meža inventarizācijas materiāliem uz digitālajām datu bāzēm un ģeogrāfiskajām informāciju sistēmām. Papildus veiktas struktūrvienību vadītāju apmācības par jauno tehnoloģiju iespējām un, panākot vadītāju izpratni par darba organizēšanas uzlabošanu izmantojot šīs iespējas.

Dienests īstenojis Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai (ELFLA) pasākuma „Mežsaimniecības ražošanas potenciāla atjaunošana un preventīvu pasākumu ieviešana” aktivitātes „Meža ugunsdrošības profilaktisko pasākumu ieviešana” projektu „Valsts meža dienesta meža ugunsapsardzības kontrolei nepieciešamo ugunsbīstamības teritoriju, ugunsgrēku skarto teritoriju informācijas sakaru sistēmas iekārtu tīkla pilnveidošana”, kā ietvaros modernizēts meža ugunsdzēsības sakaru iekārtu tīkls, kas papildus komunikācijai starp ugunsapsardzībā iesaistītajiem Dienesta darbiniekiem nodrošina mobilu uzraugāmās teritorijas kartogrāfiskā materiāla pieejamību, ieskaitot Meža valsts reģistra informāciju par teritoriju iedalījumu ugunsbīstamības klasēs. Tas nodrošina uz objektīvas informācijas balstītu lēmumu pieņemšanu ugunsgrēku ierobežošanas, dzēšanas un uzraudzības laikā.

1.12. KVALITĀTES VADĪBA, IEKŠĒJAIS AUDITS UN KONTROLE

Kvalitātes vadības sistēma

Dienests 2009.gadā turpināja strādāt pie kvalitātes vadības sistēmas pilnveidošanas. 2009.gada laikā tika izstrādātas jaunas un pilnveidotas esošās procedūras, un uz 2009. gada beigām Dienestā bija ieviestas 31 procedūra. Procedūru ieviešana veicina vienotu izpratni Dienesta pamatdarbības jautājumos un uzlabo sniegto pakalpojumu kvalitāti.

Meža pētīšanas stacijas Meža sēkļu kontroles laboratorijā turpinājās darbs pie Kvalitātes sistēmas dokumentācijas un laboratorijas aprīkojuma pilnveidošanas. 2009.gada septembrī Latvijas

nacionālā akreditācijas biroja pārstāvji laboratorijā veica auditu, kura laikā tika izvērtēta laboratorijas darbības atbilstība LVS EN ISO/IEC 17025 standarta prasībām. Pēc audita rezultātu apkopošanas Latvijas nacionālais akreditācijas birojs izsniedz laboratorijai akreditācijas apliecību, kura apliecināja, ka laboratorija ir kompetenta veikt testēšanu atbilstoši LVS EN ISO/IEC 17025 standarta prasībām meža koku un krūmu sēklu bioloģiskajā un bioķīmiskajā sfērā.

2009.gadā sākumā Dienests noslēdz vienošanos ar Sabiedrības integrācijas fondu par Eiropas Sociālā fonda projekta (ESF) „Kvalitātes vadības sistēmas speciālista un auditoru apmācība, meža reproduktīvā materiāla paraugu noņemšanas speciālistu apmācība un vienas jomas akreditācija Valsts meža dienestā” īstenošanu. Projekta pirmās aktivitātes realizācija tika uzsākta 2009.gada decembrī, kuras laikā notika kvalitātes vadības sistēmas iekšējo auditoru teorētiskās apmācības.

Iekšējais audits un kontrole

2009.gadā Dienests plānoja veikt 19 auditus, no tiem 6 auditus teritoriālajās struktūrvienībās, 10 auditus Dienesta centrālajā administrācijā. Faktiski 2009.gadā no plānotā apjoma noslēgti 7 auditi.

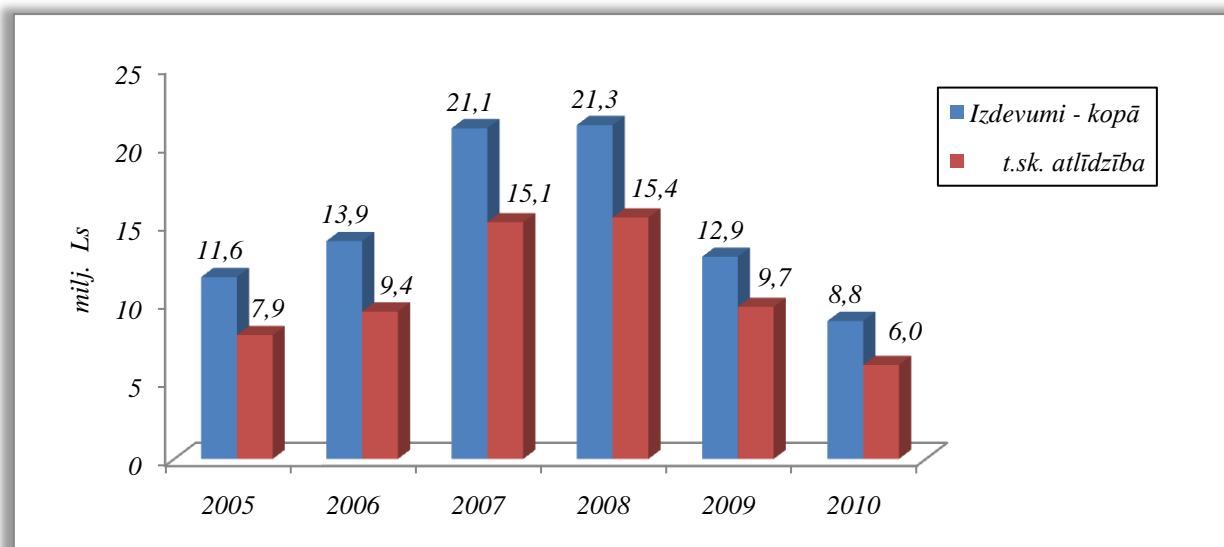
Atbilstoši 2009.gada darba plānam pārskata gada laikā ir pārbaudītas, analizētas un novērtētas Dienesta noteiktās iekšējās kontroles sistēmas. Par veikto auditu rezultātiem sagatavoti ieteikumu ieviešanas grafiki. 2009.gadā iesniegti 36 ieteikumi, no kuriem ieviesti 19 (52,8%).

Pamatojoties uz Zemkopības ministrijas rīkojumu 2009.gada 30.septembrī Dienesta Iekšējās kontroles un audita daļa tiek likvidēta un iekšējā audita funkcija nodota Zemkopības ministrijai.

2. FINANŠU RESURSI UN DARBĪBAS REZULTĀTI

2009.gadā Dienests realizēja valsts budžeta programmu „**Meža resursu ilgtspējības saglabāšana**” ar kopējo programmas finansējumu 13,36 milj. latu (ar budžeta grozījumiem) t.sk. apakšprogrammas 24.01.00. „**Meža resursu valsts uzraudzība**” finansējums 13,35 milj. latu un apakšprogrammas 24.02.00. „**Valsts atbalsta pasākumi meža nozarē**” - Meža attīstības fonda projekta ietvaros 0,005 miljoni latu.

Pārskata gadā Dienestam tika samazināts finansējums kopsummā **7,11 milj. latu**, t.sk. 5,42 milj. latu atlīdzībai, 1,35 milj. latu precēm un pakalpojumiem, 0,34 milj. latu kapitālajiem izdevumiem.

25.attēls. Dienesta budžeta izdevumu izmaiņas 2005. - 2010.gadā, milj. Ls

2.tabula

Budžeta programmas „Meža resursu ilgtspējības saglabāšana” finansējuma izlietojums, Ls

N.p.k.	Rādītājs	2008.gadā (faktiskā izpilde)	2009.gadā	
			apstiprināts likumā	faktiskā izpilde (naudas plūsma)
1.	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā):	20 728 926	13 356 377	12 920 429
1.1.	Dotācija no vispārējiem ieņēmumiem	19 202 540	11 513 131	11 513 131
1.2.	Finansējums no Meža attīstības fonda	61 204	5 000	5 000
1.3.	Ieņēmumi no budžeta iestāžu sniegtajiem maksas pakalpojumiem un citi pašu ieņēmumi	1 465 182	1 843 246	1 407 298
2.	Izdevumi (kopā):	21 257 309	13 286 375	12 925 279
2.1.	Uzturēšanas izdevumi	19 812 819	12 371 426	12 087 744
2.2.	Izdevumi kapitālieguldījumiem	1 444 490	914 949	837 535

2009.gadā Dienests realizēja sekojošus Eiropas Savienības līdzfinansētus projektus:

EIROPAS LAUKSAIMNIECĪBAS FONDS LAUKU ATTĪSTĪBAI:
EIROPA INVESTĒ LAUKU APVIDOS

ELFLA, Latvijas Lauku attīstības programmas 2007.-2013.gadam pasākuma „Mežsaimnieciskās ražošanas potenciāla atjaunošana un preventīvu pasākumu ieviešana” aktivitātes „Meža ugunsdrošības profilaktisko pasākumu ieviešana” ietvaros, projekts „Valsts meža dienestam meža ugunsapsardzības kontrolei nepieciešamo ugunsbīstamības teritoriju, ugunsgrēku skarto teritoriju informācijas sakaru sistēmas iekārtu tīkla pilnveidošana” ar plānoto finansējumu 225,2 tūkst. latu apmērā.

ELFLA, Latvijas Lauku attīstības programmas 2007.-2013.gadam pasākuma "Mežsaimnieciskās ražošanas potenciāla atjaunošana un preventīvu pasākumu ieviešana aktivitātes "Meža ugunsdrošības profilaktisko pasākumu ieviešana" ietvaros, projekts "Ugunsnovērošanas torņu rekonstrukcija" ar plānoto finansējumu 31,6 tūkst. latu apmērā.

Projekta ietvaros 2009.gadā sagatavoti ugunsnovērošanas torņu rekonstrukcijas projekti. Projekts turpināsies 2010.gadā.

ELFLA, Latvijas Lauku attīstības programmas 2007.-2013.gadam pasākuma „Arodapmācības un informācijas pakalpojumi” ietvaros, Konsultāciju pakalpojumu centrs realizēja projektu „Arodapmācība mežsaimniecības nozarē” ar plānoto finansējumu 57,1 tūkst. latu apmērā.

ERAF, Eiropas teritoriālās sadarbības 2007-2013 aktivitātes ietvaros, Igaunijas – Latvijas programma, projekts „Neapzinātās kultūras mantojuma vērtības kopējā dabas un kultūras telpā” ar plānoto finansējumu 66,7 tūkst. latu apmērā.

ESF līdzfinansētā aktivitātes „Kvalitātes vadības sistēmas izveide un ieviešana” ietvaros, projekts „Kvalitātes vadības sistēmas speciālista un auditoru apmācība, meža reproduktīvā materiāla paraugu noņemšanas speciālistu apmācība un vienas jomas akreditācija VMD” ar plānoto finansējumu 8,0 tūkst. latu apmērā.

Valsts budžeta apakšprogrammas 24.02.00. „Valsts atbalsta pasākumi meža nozarē” Meža attīstības fonda atbalstītā projekta ietvaros Konsultāciju pakalpojumu centrs pārskata periodā ir apguvis finansējumu 5,0 tūkstoši latu, informatīvā izdevuma „Čiekurs” izdošanai.

Darbības rezultātu izpilde 2009.gadā

<i>Darbības rezultāts</i>	<i>Rezultatīvie rādītāji</i>	<i>Plānotais apjoms</i>	<i>Faktiskā izpilde</i>
Izsniegtas meža zemju transformācijas atļaujas	skaits	400	331
1.līmeņa meža monitorings	parauglaukumu skaits	342	340
Meža inventarizācijas datu kvalitātes lauku pārbaūžu veikšana	ha	32 500	32 500
Saimnieciskās darbības vietu apsekošana	ha	45 500	45 500
Ieaudzēto mežaudžu pārbaūžu veikšana	ha	2000	3 140
Izsniegti koku ciršanas apliecinājumi	skaits	50 000	56 785
Izsniegti meža reproduktīvā materiāla ieguves apliecinājumi	skaits	200	153
Atestēti meža reproduktīvā materiāla ieguves avoti	skaits	10	32
Sertificētas meža reproduktīvā materiāla partijas	skaits	300	254
Atjaunoto un atjaunošanas termiņu sasniegušo mežaudžu pārbaūžu veikšana	ha	50 000	41 000
Uguns novērošanas torņu uzturēšana un atjaunošana	koka/metāla un citu konstrukciju torņu skaits	7/177	6/177
Izsniegtas mednieka sezonas kartes	skaits	24 000	21 373
Izsniegtas limitētās medību atļaujas	skaits	140 000	140 000
Medību formējumu uzraudzība	skaits	1 200	1 490
Medījamo dzīvnieku uzskaitē	sugu skaits	18	18
Medījamo dzīvnieku nomedīšanas lielākā pieļaujamā apjoma noteikšana	sugu skaits	9	9
Prognoze par bīstamo kaitēkļu un slimību izplatību mežā	bīstamākie kaitēkļi/slimību sugu skaits	7/2	7/2
Konsultācijas meža īpašniekiem par meža apsaimniekošanas un normatīvo aktu prasību jautājumiem:			
- konsultācijas meža īpašumos	skaits	450	138
- konsultācijas mežniecībās	skaits	2 000	1 887
- semināri	skaits	60	53

Sniegtie pakalpojumi

Dienests sniedz maksas pakalpojumus saskaņā ar Ministru kabineta 2006.gada 17.janvāra noteikumiem Nr.55 „Noteikumi par Valsts meža dienesta sniegto maksas pakalpojumu cenrādi”.

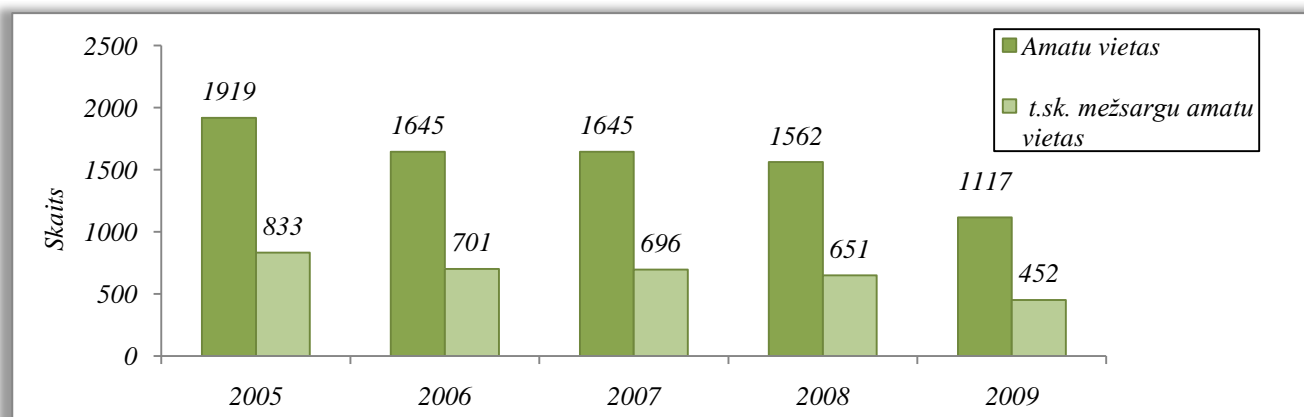
4.tabula

Ieņēmumi no maksas pakalpojumiem 2009.gadā, Ls

<i>Maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi</i>	<i>Faktiskie ieņēmumi</i>
Ieņēmumi par dokumentu izsniegšanu un kancelejas pakalpojumiem	1 582
Ieņēmumi par nomu un īri	29 077
Ieņēmumi par pārbaudēm, kuras saskaņā ar normatīvajiem aktiem veic Dienests - meža veselības stāvokļa, iestigoto platību un inventarizācijas elementu pārbaudes, meža un meža zemes novērtēšana u.c. mežsaimnieciskie pakalpojumi	353 165
Citi pašu ieņēmumi, t.sk. ieņēmumi no zinātniskās izpētes mežu apsaimniekošanas	1 023 474
Kopā	1 407 298

3. PERSONĀLS

Dienesta funkciju veikšanai 2009.gada sākumā bija piešķirtas 1 511 amata vietas, no kurām 1 145 ierēdņu amata vietas un 366 darbinieku amata vietas (t.sk. 151 apkalpojošais personāls). Vairāku budžeta grozījumu rezultātā tika samazināts Dienesta finansējums, kā rezultātā amata vietas 2009.gada augustā tika samazinātas līdz 1 424, un gada beigās līdz 1 117. Faktiski uz 2009.gada 31.decembri bija nodarbināti 1 075 cilvēki.

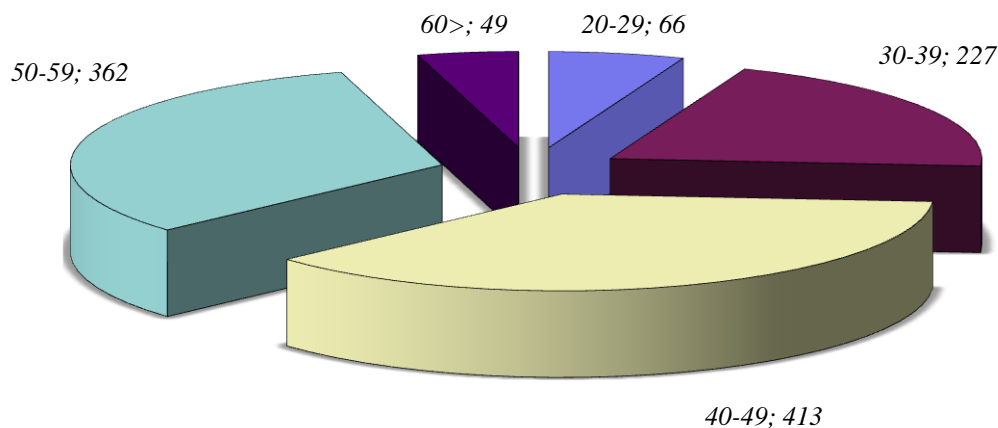

26.attēls. Dienestā plānoto amatu vietu skaita izmaiņas 2005.–2009.g.

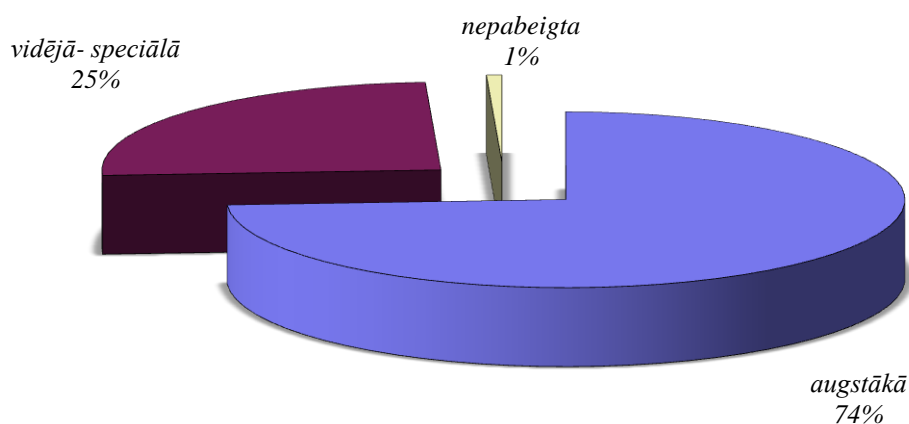
Dienestā 2009.gada laikā darbā tika pieņemti 64, bet atbrīvoti 469 nodarbinātie.

Uz ugunsdrošo laikposmu meža ugunsapsardzībai, ugunsgrēku ierobežošanai un dzēšanas darbu veikšanai papildus tika nodarbināti 331 sezonas darbinieks (maksimālais nodarbināto skaits maijā un jūnijā).

Dienestā uz 2009.gada 31.decembri bija nodarbināti 660 (59,1%) vīrieši un 457 (40,95) sievietes.

27.attēls. Dienestā nodarbināto sadalījums pēc vecuma uz 31.12.2009.

28.attēls. Dienestā nodarbināto sadalījums pēc iegūtās izglītības uz 31.12.2009., %

Saskaņā ar Valsts civildienesta likuma pārejas noteikumiem ar 2010.gada 1.janvāri ierēdņa amatu Dienesta ieņemt var tikai persona ar augstāko izglītību.

Personāla apmācība

Saskaņā ar Dienesta izstrādātu programmu 2009.gadā tika pabeigta mežziņu, mežziņu vietnieku un mežsargu kvalifikācijas paaugstināšana Latvijas Lauksaimniecības universitātes Meža fakultātē. Kopumā šo apmācību 2009.gadā izgāja 160 nodarbinātie.

Tāpat, kā katru gadu Dienesta darbiniekiem bija iespēja apmeklēt kursus Valsts administrācijas skolā, lai iegūtu amata pildīšanai nepieciešamās papildus zināšanas. 2009.gadā Valsts administrācijas skolas apmācību programmas ir apmeklējuši 70 Dienesta ierēdņi. Savukārt, citu mācību organizāciju seminārus apmeklēja 62 darbinieki. Teritoriālās struktūrvienības saviem darbiniekiem organizēja 70 seminārus, bet Dienesta centrālā administrācija - 13 seminārus.

Starptautiskā sadarbība

2009.gada septembrī, izmantojot Eiropas programmas projekta „Leonardo da Vinči” atbalstu, pārstāvis no KPC piedalījās kontaktseminārā Bulgārijā „Reģionālā sadarbība”.

2009.gada oktobrī tika organizēts nelielas KPC darbinieku grupas pieredzes apmaiņas seminārs Vācijā „Privāto meža īpašnieku un mednieku konsultēšanas, apmācības un informēšanas pieredze apmaiņa”, izmantojot fonda „Leonardo da Vinci” atbalstu.

Dienestam izveidojusies sadarbība arī ar Skotijas (Lielbritānija) nodibinājumu ARCH Network, kura paspārnē „Leonardo da Vinci” projekta Nature Exchange ietvaros Dienests organizē ikgadējus seminārus pa dabas daudzveidības ziņā nozīmīgām Latvijas vietām. Semināros piedalās Skotijas meža pārvaldes, nevalstisko dabas aizsardzības organizāciju un citu ar dabas resursu apsaimniekošanu saistīto institūciju darbinieki. 2009.gadā skotu speciālisti iepazīnās ar Kurzemes īpaši aizsargājamām dabas teritorijām, kultūrvēsturiskiem objektiem un Dienesta reģionālajām struktūrvienībām.

4. KOMUNIKĀCIJA AR SABIEDRĪBU

Dienests, atbilstoši normatīvajos dokumentos noteiktajam, sistemātiski apkopo informāciju par meža resursiem un to stāvokli. Viens no Dienesta uzdevumiem ir informēt sabiedrību par meža un medību resursiem. Dienests ir vienīgā valsts pārvaldes institūcija, kurā tiek analizēti un apkopoti dati par meža resursiem un procesiem, kas notiek visos valstī esošajos mežos. Tā kā Dienests pamatā savas funkcijas veic mežā un tas nav tik pamanāmi, tad pastāvīgi ir jāinformē sabiedrība, ka meža sabiedrības intereses pārstāv Dienesta darbinieki un viņi ir tie, kuri ikdienā atrodas mežā un var novērtēt, vai darbības, kuras tiek mežā veiktas, ir atbilstošas normatīvajos aktos noteiktajam.

Informācija par meža atjaunošanu, meža ieaudzēšanu, meža kopšanu, plānotajiem un faktiski izcirstajiem koksnes apjomiem, meža veselības stāvokli, dabas aizsardzības prasību ievērošanu mežos, meža monitoringa rezultātiem, meža ugunsapsardzību un medību resursiem pastāvīgi tiek darīta zināma sabiedrībai. Visa šī informācija ir pieejama Dienesta mājas lapā internetā www.vmd.gov.lv. Laikrakstu un žurnālu intervijās ar Dienesta darbiniekiem tiek atspoguļoti aktuālie jautājumi par mežu, diskusijas notiek arī dažādos interneta portālos, kā arī televīzijas un radio veidotajos raidījumos. Dienesta teritoriālās struktūrvienības sabiedrības informēšanas darbu veic ar reģionālo preses izdevumu un televīzijas starpniecību, kā arī rīkotajos semināros atbild uz meža īpašniekus interesējošiem jautājumiem.

Plašāka sabiedrības daļa tiek iesaistīta ikgadējos *Meža dienu* pasākumos. *Meža dienas 2009* Dienesta struktūrvienībās iesākās jau aprīļa sākumā un turpinājās līdz maija beigām. Virsmežniecību darbinieki organizēja 233 pasākumus ar kopīgo dalībnieku skaitu gandrīz 7 tūkstoši, vairāk kā puse no dalībniekiem bija skolēni. Tradicionāli *Meža dienu* pasākumi ir ļoti daudzveidīgi, bet tādi paši kā iepriekšējos gados, jo *Meža dienas* pēc būtības ir darbs, kas darāms ikdienā. Tāpēc katru gadu tiek

stādīts mežs, rīkotas apkārtnes sakopšanas un labiekārtošanas talkas, gatavoti un izlikti putnu būriši, organizēti semināri par meža atjaunošanu un kopšanu, kā arī virkne konkursu, viktorīnu, mācību stundu skolēniem gan par meža stādīšanu, gan koku un augu pazīšanu, gan par meža dzīvniekiem, gan par ugunsdrošību mežā. *Meža dienās 2009* tika uzsākts darbs *Likteņdārzā* Koknesē, kur notika arī *Meža dienu* centrālais pasākums.

Konsultāciju pakalpojumu centra darbinieki 2009.gadā devuši ievērojamu ieguldījumu sabiedrības, tai skaitā skolu jaunatnes izglītošanā. Kopumā organizēti 36 nozīmīgi pasākumi, kurus vadījuši īpaši apmācīti darbinieki – Meža gaidi.

Ar Meža attīstības fonda finansiālu atbalstu tika realizēts projekts „Informatīvais izdevums Čiekurs – informācijas avots meža īpašniekiem un citiem interesentiem”, kā rezultātā meža īpašniekiem tika izdots informatīvais izdevums „Čiekurs”, kā arī sagatavots un izplatīts ikmēneša elektroniskais izdevums *e-Čiekurs*.

Savukārt apmācību centrā “Pakalnieši” organizētas 98 ekskursijas, ko apmeklējuši 2,3 tūkst. dalībnieku, noorganizētas 28 „Meža Dzīvotspējas” nodarbības skolās un citos pasākumos, kuros kopumā piedalījušies apmēram 1200 dalībnieki.

2009.gada pēdējā ceturksnī, izmantojot Valsts lauku tīkla atbalstu meža un zemes īpašniekiem, tika organizēti informatīvi semināri par pieejamo atbalstu no Lauku attīstības programmas – mežsaimniecības atbalsta pasākumi, nosacījumi, izmaiņas, atbalsta apjoms.

Sadarbībā ar SIA „Meža un koksnes produktu pētniecības un attīstības institūts” un „Meža īpašnieku biedrību” Meža attīstības fonda atbalstītā projekta „Meža nozares ekonomiskās situācijas monitorings” ietvaros veikta apjomīga mikro, mazo un vidējo koksnes pārstrādes uzņēmumu anketēšana un dalība privāto meža īpašnieku anketēšanā.

5. PLĀNI 2010. GADAM

5.1. 2010.GADA PRIORITĀTES UN PLĀNI

Nemot vērā vispārējo valsts budžeta finansējuma samazinājumu, Dienests 2011. un turpmākajos gados izvirza mērķi strādāt efektīvāk, optimāli izmantojot finanšu un personāla resursus.

Riski un neskaidrības

Dienesta darbu un attīstību kavē neskaidrā situācija saistībā ar valsts budžetu, kura attiecīgi ietekmē finansējumu un ar normatīvajiem aktiem noteikto funkciju izpildi.

Ugunsdrošības un ugunsdzēsības likuma pārejas noteikumi paredz, ka sākot ar 2011.gadu meža ugunsgrēku ierobežošanas un likvidēšanas darbus (kas ir tikai daļa no meža ugunsapsardzības) pārņems Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienests. Pastāv risks, ka Dienests funkciju pildīs līdzšinējā apjomā arī pēc 2011.gada, ņemot vērā to, ka funkciju pārdales uzsākšana tiek vairākkārtīgi pārcelta un Ministru kabinets nav noteicis funkciju pārņemšanas grafiku.

Prioritātes un plāni

Dienests turpinās aktīvi iesaistīties Zemkopības ministrijas rīkotajās darba grupās, kas strādā pie Meža likuma un saistīto normatīvo aktu grozījumu izstrādes.

Dienesta darbības procedūru pārskatīšana, lai funkciju realizēšanai optimizētu un vienkāršotu veicamās darbības, iekļaujoties esošā budžeta finansējuma ietvaros, kā arī mazinātu administratīvo slogu un atvieglotu pakalpojumu saņemšanu meža īpašniekiem un tiesiskajiem valdītājiem.

Turpinās dalība valsts un ES atbalsta pasākumu administrēšanā un koordinācijā, sadarbībā ar Lauku atbalsta dienestu. Piedalīšanās atbalsta pasākumu realizācijā, kas saistīti ar *Natura 2000* maksājumiem, Savstarpējās atbilstības pārvaldības prasību ieviešanu un Meža vides maksājumiem.

Kā viena no darba prioritātēm ir Meža valsts reģistra sistēmas pilnveidošana, pilnveidojot ES atbalsta pasākumu saskaņojumu fiksēšanu elektroniskajā datu bāzē, kā arī elektroniskas mednieku un medību vadītāju eksaminācijas sistēmas ieviešana.

Turpinās iesāktais darbs pie Dienesta virsmežniecību darbinieku apmācībām Ģeogrāfiskās informācijas sistēmas plašākai pielietošanai ikdienas darbā. Turpināsies darbs pie Meža kontroles teritorijas programmas, kura pakāpeniski tiek ieviesta ugunsapsardzībā un medību regulējošo normatīvo aktu uzraudzībā, kā arī vides un dabas resursu pārvaldībā.

Kā svarīgu uzdevumu esam izvirzījuši meža reproduktīvā materiāla ražotāju un izmantotāju izpratnes pilnveidošanu par meža reproduktīvā materiāla kontroles sistēmas nepieciešamību, kā arī meža īpašnieku un apsaimniekotāju izpratnes par ģenētisko resursu mežaudžu apsaimniekošanas principu ieviešanu.

Tiks turpināts darbs pie Kvalitātes vadības sistēmas uzturēšanas un pilnveidošanas. Tiks aktualizēti kvalitātes vadības sistēmas dokumenti un organizēti auditi. Turpinās darbu pie Meža reproduktīvā materiāla kontroles jomas akreditācijas procesa, kuru ir paredzēts pabeigt līdz 2010.gada beigām.

Dienests turpinās meža īpašnieku un sabiedrības informēšanu par aktuāliem jautājumiem, ieskaitot, Eiropas Savienības struktūrfondu atbalsta finansējuma pieejamību Latvijas Lauku attīstības programmas ietvaros.

Mednieku eksaminācijas procesā paredzēts ieviest jaunu mednieku un medību vadītāju pretendentu reģistrācijas un zināšanu pārbaudes datorprogrammu.

2010.gadā Dienests pilnveidos uzsākto administratīvo un atbalsta funkciju centralizāciju.

Dienests piedalīsies Eiropas reģionālās attīstības fonda finansētajā projektā „Zemkopības ministrijas un tās padotībā esošo iestāžu uz klientu orientētas pakalpojumu sistēmas un vienotas informatīvās telpas izveide”.

5.2. STARPTAUTISKIE PROJEKTI UN EIROPAS SAVIENĪBAS ATBALSTS

Lai nodrošinātu vienveidīgu un normatīvo aktu prasībām atbilstošu pakalpojumu sniegšanu klientiem, Dienestā tiek ieviesta un pilnveidota kvalitātes vadības sistēma, kuru ir paredzēts pakāpeniski akreditēt. 2010.gadā Dienests turpinās Eiropas Sociālā fonda līdzfinansēto projektu „Kvalitātes vadības sistēmas speciālista un auditora apmācība, meža reproduktīvā materiāla parauga noņemšanas speciālistu apmācība un vienas jomas akreditācija Valsts meža dienestā.”

Dienests 2010.gadā turpinās uzsākto sadarbību, Eiropas teritoriālās sadarbības 2007.-2013. aktivitātes ietvaros, Igaunijas – Latvijas programmā, projektā „Neapzinātās kultūras mantojuma vērtības kopējā dabas un kultūras telpā” („Unknown cultural heritage values in common natural and cultural space”), kura mērķis ir veicināt Igaunijas un Latvijas pierobežu reģionu ilgtspējīgu attīstību, panākot saskaņotu pieeju ekonomiskai, sociālai un vides attīstībai, iesaistot vietējos iedzīvotājus. Finansējums tiks saņemts no Eiropas reģionālās attīstības fonda.

Ziemeļvalstu un Baltijas valstu mobilitātes programmas „Valsts administrācija” ietvaros Zemgales virsmežniecība plāno pieredzes apmaiņas mācības Norvēģijā un Zviedrijā.

PIELIKUMS

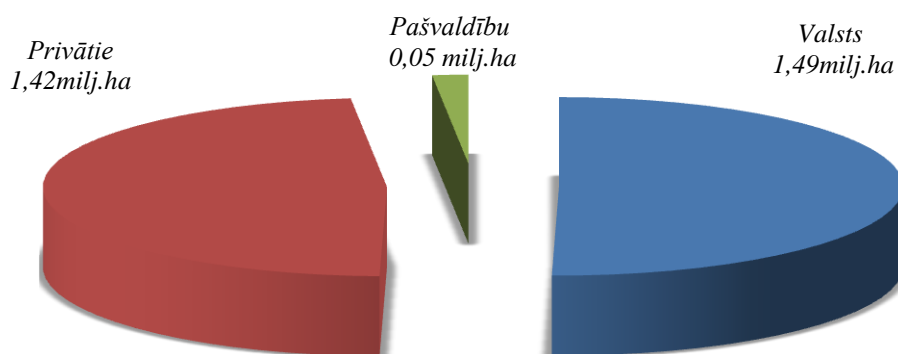
MEŽA RESURSU RAKSTUROJUMS

Meži Latvijā aizņem **2,96 milj. ha** lielu platību. Salīdzinājumā ar citām Eiropas valstīm, Latvija pieskaitāma pie mežiem bagātām valstīm, jo Eiropā meži vidēji aizņem 33% no sauszemes teritorijas. Valsts apsaimniekošanā atrodas 1,49 milj. ha (50,2%) meža, savukārt, pārējie meži sastāda 1,47milj. ha (49,8%).

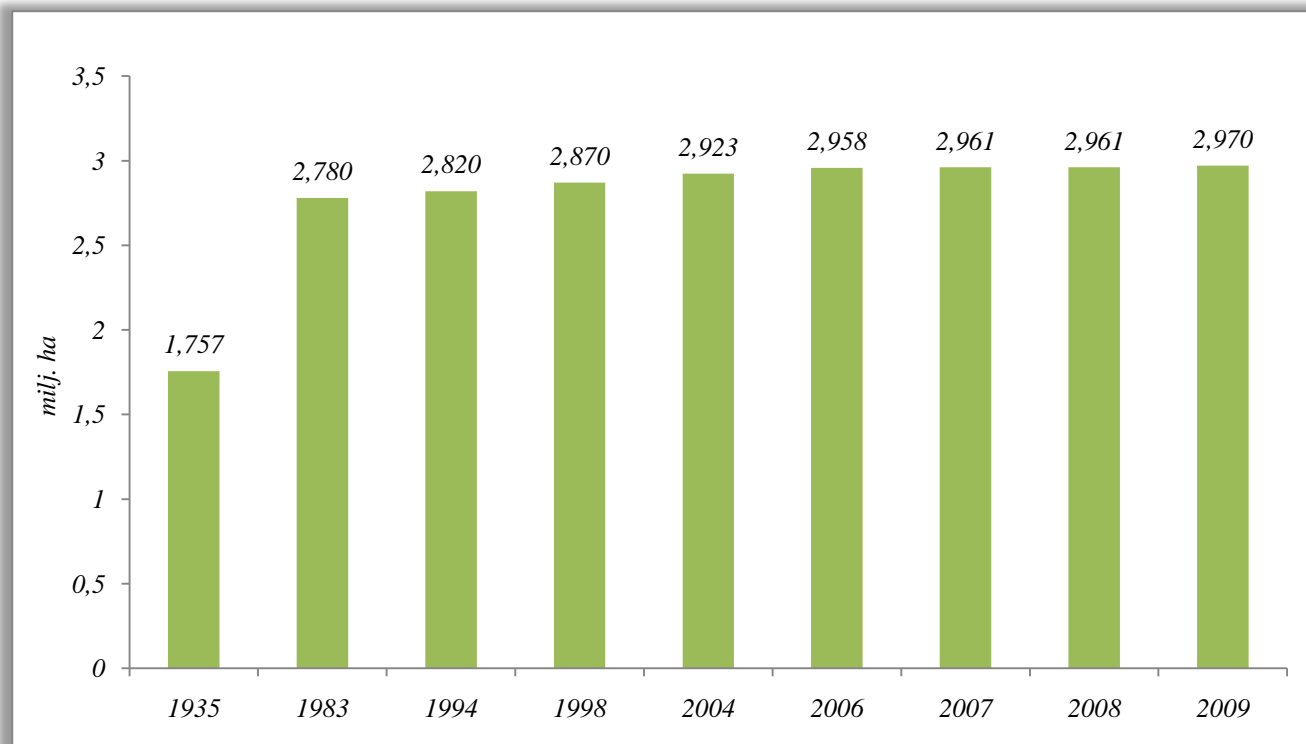
Latvijas teritorija ir 6,46 milj. ha liela. Pēc Dienesta datiem, kas apkopoti Meža valsts reģistrā (inventarizētās platības, kas tiek pakļautas saimnieciskajai darbībai un kuru regulamentē Meža likums) mežainums ir 50,2 % (meža zemju platības- 3,24 milj. ha – attiecība pret valsts teritorijas kopējo platību, %). Salīdzinot ar 1923.gadu, kad mežainums Latvijā bija 23%, līdz 2009.gadam tas ir dubultojies. Meža platību pieaugums prognozējams arī turpmāk, jo turpinās lauksaimniecībā neizmantoto zemju dabiskā aizaugšana, kā arī to mākslīga apmežošana.

Latvijas mežus pārsvarā veido skuju koki, tomēr ievērojamu daļu aizņem arī pārējās sugas. Skuju koku audzes ir 55% no visu audžu platībām, bērzu audzes – 30%, baltalkšņu - 7% un apšu - 4%.

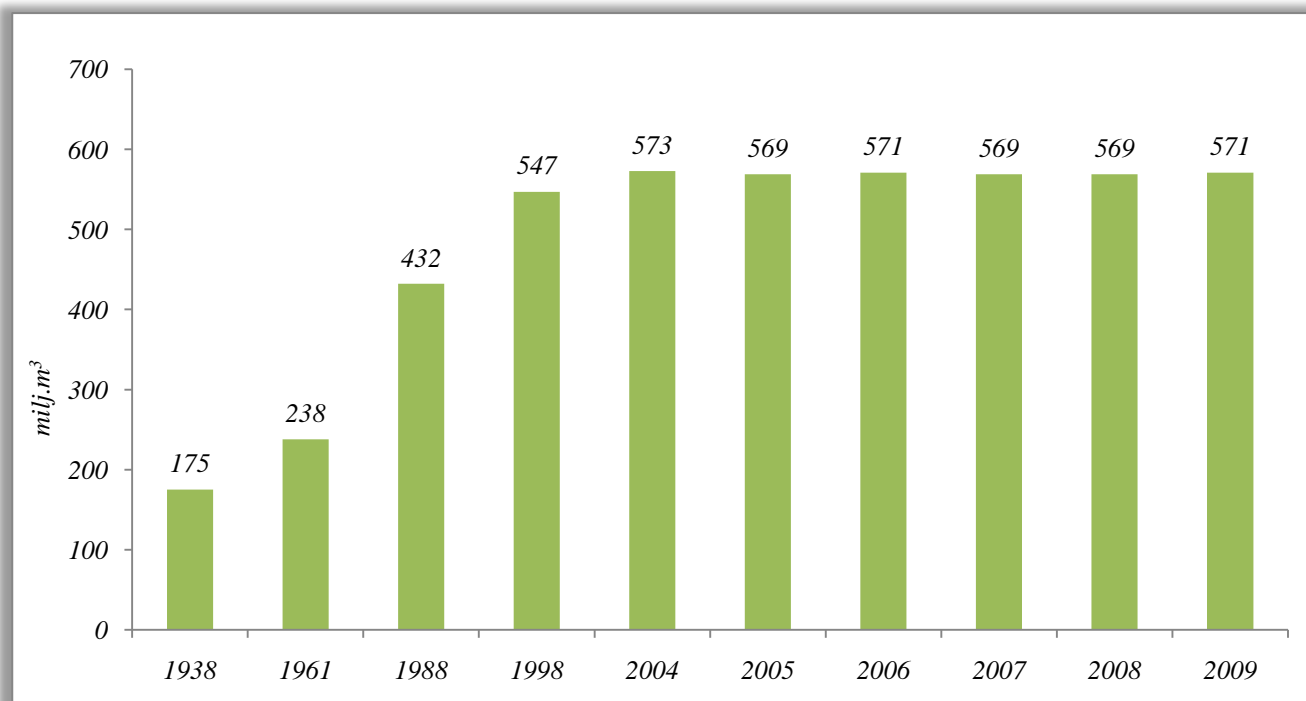
Kokiem augot, katru gadu veidojas koksnes pieaugums, kas pēc pašreizējiem aprēķiniem ir 16,5 miljoni m³ gadā. Katru gadu zināms daudzums koksnes tiek nocirsts, veicot izaugušās koksnes ražas ievākšanu galvenajā cirtē, kā arī cērtot kokus kopšanas un sanitārajās cirtēs paliekošās mežaudzes stāvokļa uzlabošanai.

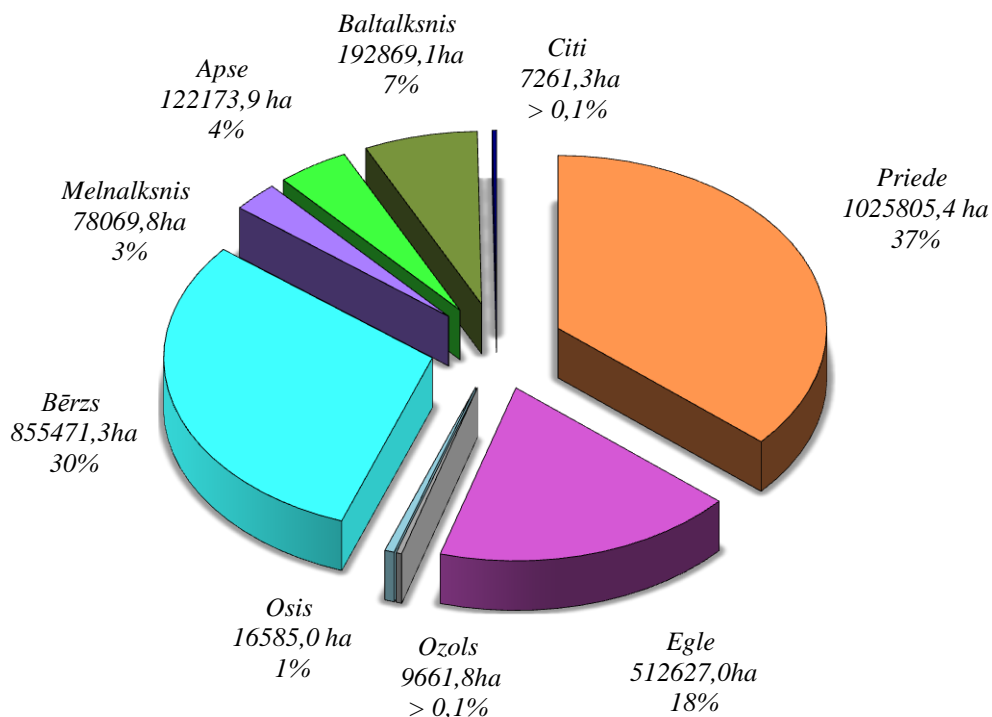
29.attēls. Meža sadalījums pa īpašuma veidiem 2009.gadā, milj. ha

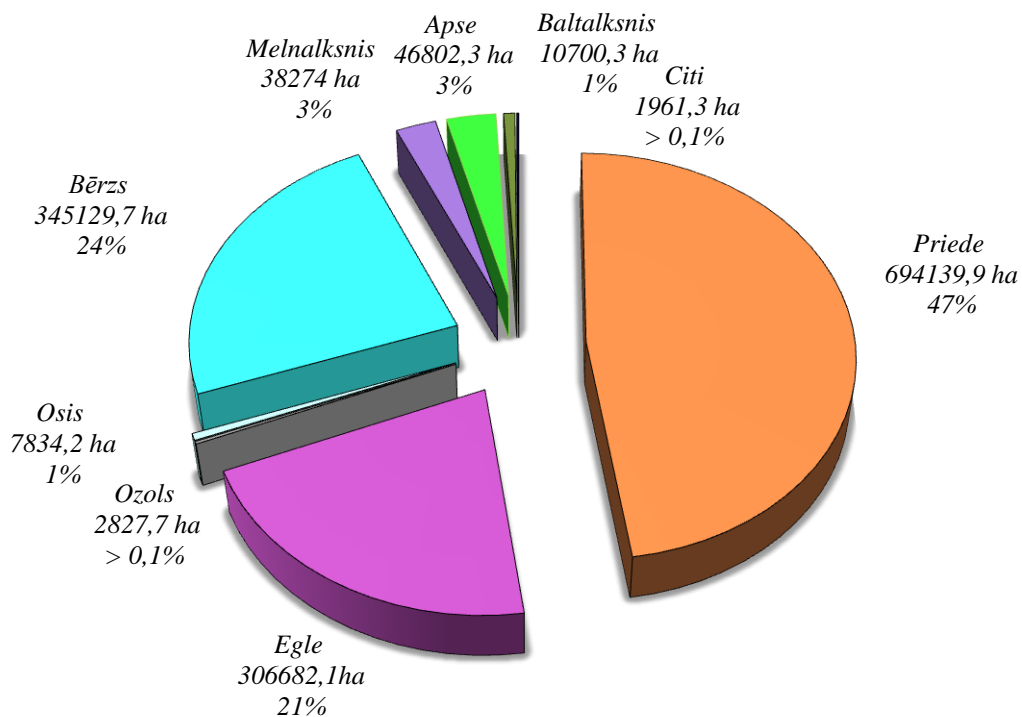
30.attēls. Meža platību izmaiņu dinamika, milj. ha

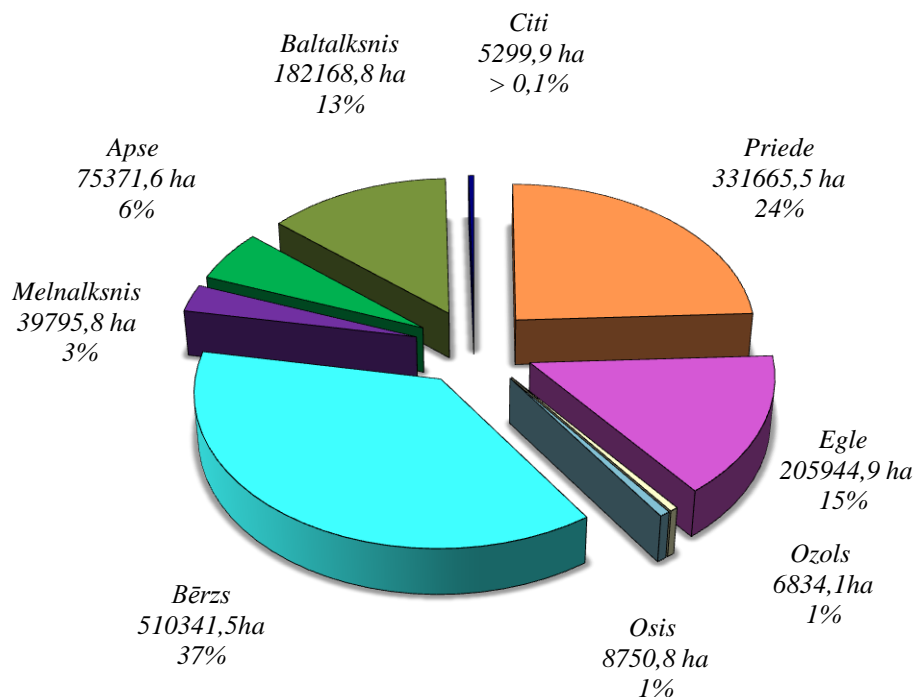
31.attēls. Koksnes kopkrājas izmaiņas, milj. m³

32.attēls. Valdošo koku sugu īpatsvara sadalījums Latvijas mežos, ha un %

33.attēls. Valdošo koku sugu īpatsvara sadalījums valsts mežos, ha un %

34.attēls. Valdošo koku sugu īpatsvara sadalījums privātajos mežos, ha un %

5.tabula

Aizsargājamo teritoriju mežu platības 2009. gada 31.decembrī, tūkst. ha

Aizsargājamās teritorijas veids	Platība, pavisam	tai skaitā:	
		valsts	pārējie
Dabas rezervāti	9,1	8,3	0,8
tai skaitā:			
stingrā režīma zona	2,8	2,8	0
regulējamā režīma zona	5,6	5,4	0,1
Nacionālo parku meži	101,6	50,9	50,7
tai skaitā:			
dabas rezervātu zona	6,5	6,5	0
dabas liegumu zona	36,1	23,8	12,3
ainavu aizsardzības zona	31,1	16,3	14,8
kultūrvēsturiskā zona	1,1	0,3	0,8
neitrālā un dabas parka zona	26,8	4,0	22,8
Dabas liegumu meži	93,6	76,0	17,6
Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāta lieguma zonas meži	2,9	2,4	0,5
Dabas parku meži	62,5	31,4	31,1
Aizsargājamo ainavu apvidu meži	77,8	33,1	44,7
Baltijas jūras un Rīgas jūras līča krasta kāpu aizsargjoslu meži	8,5	5,5	3,0
Baltijas jūras un Rīgas jūras līča ierobežotas saimnieciskās darbības joslu meži	67,3	45,9	21,4
Aizsargjoslu meži ap pilsētām	29,3	14,1	15,1
Īpaši aizsargājami meža iecirkņi	17,3	14,6	2,7

Plašāka informācija par meža resursu raksturojumu pieejama Dienesta sagatavotajā informatīvajā materiālā CD formātā **Meža statistika 2010.**

VALSTS MEŽA DIENESTS

13.janvāra ielā 15, Rīgā, LV-1932
tel. 67226600, fakss 67211176

e-pasts: vmd@vmd.gov.lv
www.vmd.gov.lv

Uzticības tālrunis 67221322